

Glasilo delavcev Titovih zavodov Litostroj izhaja mesečno (s posebnimi prilogami) v nakladi 6000 izvodov. Izdaja ga Odbor za obveščanje pri Konferenci OO sindikata Titovih zavodov Litostroj, ki je hkrati izdajatelj sveta — Uredniški odbor: predsednik dipl. iur. Anton Tomažič in člani: prof. Hrabroslav Premelč, Tone Erman, Franc Kostevec, Marjan Sigulin, Toni Skušek, Srečko Pirc in odgovorni urednik Karel Gornik, urednik Marijana Meglič, tehnični urednik Estera Lampič, lektorica prof. Vesna Tomc.
Telefon uredništva 556021 (n.c.) interna 202, 246 — Tiska Tiskarna Ljubljana.
Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu 421-1/72

KAKO SMO GOSPODARILI V PRVIH DEVETIH MESECIH LETOŠNJEGA LETA

Gospodarjenje na rešetu

Ko smo ob koncu preteklega leta sprejemali gospodarski načrt za leto 1983, smo zavestno napovedovali težke razmere gospodarjenja tudi v naši delovni organizaciji. Seveda se pri tej oceni nismo zmotili, saj se tudi letos v ostrejši obliki kot prej izražajo številni problemi oskrbe s surovinami in reprodukcijскими materiali iz uvoza, nujno potrebnimi za proizvodnjo, pomanjkanje deviznih in dinarskih sredstev, visoke obresti za najete kredite, nesorazmerna rast cen surovin in drugih proizvodov itd. Če k naštetim problemom prištejemo še hitro spreminjanje drugih razmer gospodarjenja v državi in nekatere naše notranje slabosti, ki jih prepočasi odpravljamo, potem je letošnje gospodarjenje zares težko, temu primerni so tudi tričetrtletni rezultati.

V prvih devetih mesecih letošnjega leta smo izdelali 11.761 ton naših proizvodov in tako 83 odstotno izpolnili devetmesečni količinski načrt. V istem času smo našim naročnikom izstavili za 3.722 milijard dinarjev faktur in tako zaostali le za 9 odstotkov pod načrtovano vrednostjo. Gornja vrednost vsebuje 38,2 odstotka faktur za izvozne proizvode. Pa tudi sicer smo bili uspešni pri izvozu, saj smo v devetih mesecih izvozili za skoraj 20 milijonov dolarjev naših proizvodov, od tega 8 milijonov na konvertibilni trg.

Zavedamo se, da je potrebno za oceno gospodarjenja v katerikoli delovni organizaciji pritegniti v analizo še kup drugih podatkov, predvsem pa izdelati celoten obračun, od celotnih prihodkov, preko stroškov, prispevkov in dajatev, pa tja do ostanka čistega dohodka, ki vsebuje med drugim tudi naše osebne dohodeke in sredstva za razširitev materialne osnove dela. Na kratko bi lahko rekli: če bi se zgoraj nakazani račun izšel tako, da bi na koncu še nekaj ostalo, smo dobro gospodarili in tako zadostili vsem našim potrebam. Prav gotovo bomo tudi v naši

delovni organizaciji, v vseh temeljnih organizacijah in skupnih službah že za devetmesečno obdobje izdelali tak izračun in dobili odgovor o našem gospodarjenju. Še pomembnejši pa je obračun celotnega poslovnega leta, saj lahko v zadnjem trimesečju še marsikaj nadoknadimo. S tem namenom tudi posredujemo v tem članku le nekatere podatke o našem devetmesečnem poslovanju. Zavedamo se, da so ti podatki morda skromni. V opravičilo le to, da so bili ti

podatki zbiralcem podatkov dobesedno vzeti izpod rok teden dni po obravnavanem obdobju.

Količinska realizacija je znašala v devetih mesecih 11.761 ton, kar predstavlja 83-odstotno izpolnitev načrta. Res, toda ob tem se moramo zavedati, da je to le 61-odstotna izpolnitev letnega količinskega načrta!

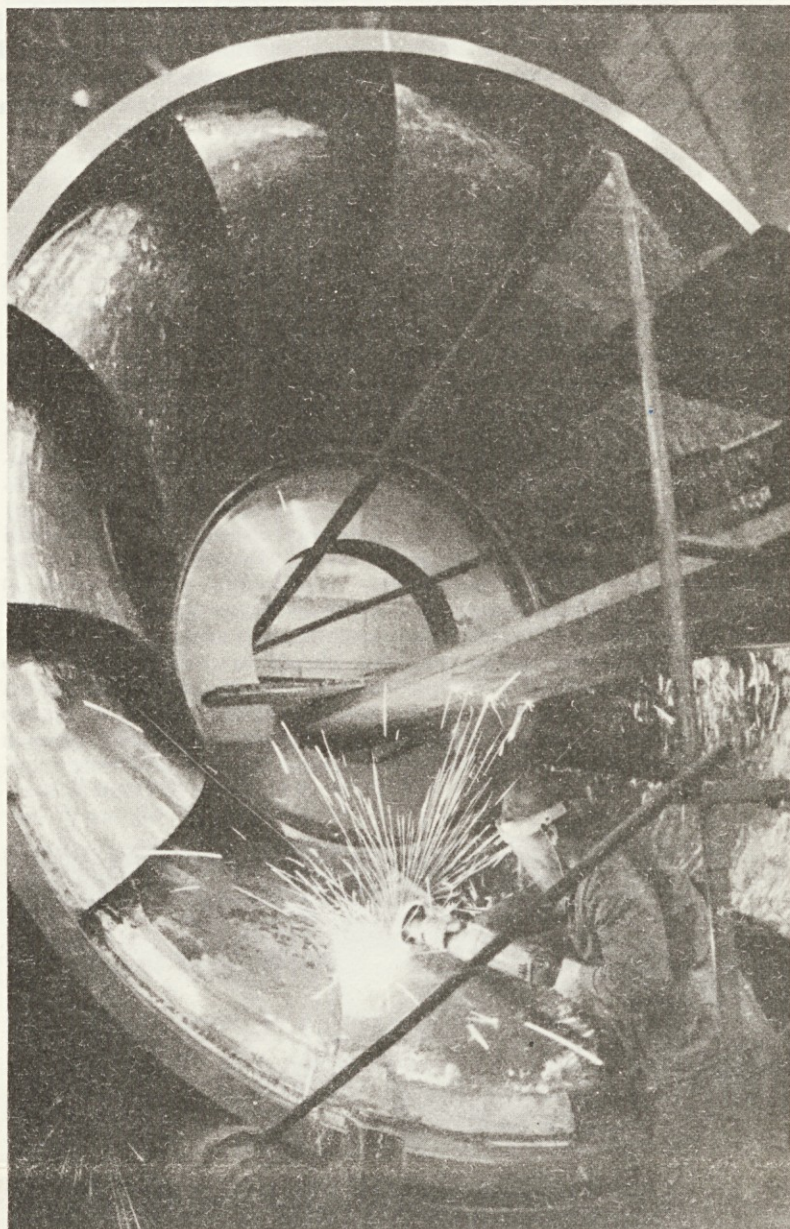
Torej smo si pustili za zadnje trimesečje večji zalogaj. Ga bomo zmogli?

V predzadnjem stolpcu je navedena odstotkovna izpolnitev devetmesečnega dinamičnega načrta, v zadnjem stolpcu pa izpolnitev letnega načrta količinske realizacije.

Čeprav je letošnji skupni rezultat količinske realizacije za 2 odstotka boljši od lanskega za isto obdobje, moramo za 100-odstotno izpolnitev letnega načrta izdelati še 7.559 ton izdelkov. Ocenjujemo, da bo znašala letna količinska realizacija le

IN KAKŠNI SO DEVETMESEČNI REZULTATI PO BLAGOVNIH SKUPINAH?

	tričetrtletje		letni plan
	ton	%	%
Turbine	954	81,3	60,7
Črpalke	587	83,8	58,7
Žerjavi	656	60,6	46,8
Reduktorji	686	95,0	68,6
Cementarne	104	84,8	52,0
Dizelski motorji	203	73,1	48,3
Strojni deli	134	69,9	44,6
TVN	2.570	68,5	50,3
PPO	2.440	81,3	56,7
Ulitki — blag.	3.427	112,0	85,0
S k u p a j	11.761	83,0	60,8

Brušenje rezervnega tekača za HE Piva, prej imenovano Mratinje. Premer tekača je 3415 mm, teža pa 19.600 kg

91 odstotkov! Slabšega rezultata od navedenega ne bi opravičili niti resnično težki pogoji gospodarjenja, ki nas dokaj močno prizadevajo v letošnjem letu.

Zaostajanje količinske realizacije za načrtom ima prav gotovo vpliv na fakturirano realizacijo, kajti račun lahko izstavimo le za opravljeno storitev oziroma dostavljen proizvod kupcu. Fakturirana realizacija je v devetih mesecih znašala 3.722 milijard dinarjev. Devetmesečni načrt fakturiranja smo na domačem trgu presegli za 152 milijonov dinarjev, na tujem trgu pa smo pristali s fakturiranjem za 514 milijonov din pod devetmesečnim načrtom.

Seveda živimo od poravnanih računov — od plačane realizacije. Žal v tem trenutku ti podatki še niso na razpolago.

Omenili smo že, da pogoji gospodarjenja v letošnjem letu niso lahki. Ena od največjih spremljajočih težav je svetovna gospodarska kriza, ki v dokajšni meri onemogoča normalne mednarodne gospodarske tokove.

Zelo poenostavljeno bi lahko rekli, da bi vsi v svetu radi le prodajali svoje blago, kupci pa nimajo denarja, oziroma kupcev z denarjem je bolj malo. To zelo ovira mednarodno menjavo blaga. Toda hočeš-nočeš je tudi Litostroj v precejšnjem obsegu vključen v tak mednarodni položaj. Skratka, mora izvažati, da bi lahko tudi uvažal tisto, kar rabi zase, ter ustvaril devize tudi za potrebe širše družbe.

Zato si oglejmo, kako smo bili pri tej izvozni nalogi uspešni. Za lažje razumevanje bomo podali vrednost izvoza, preračunanega v konvertibilne in klirinške dolarje po ICD (izvozna carinska deklaracija). To je celotna vrednost izvoženega blaga, ki pa nič ne pove, kdaj, kako in koliko bo kupec izvoženo blago plačal. Na konvertibilni trg smo izvozili naslednje proizvode v vrednosti

Še je čas, da naredimo več!

Pri oblikovanju plana za letošnje leto smo skušali biti čim bolj realni. To se je kazalo predvsem v tem, da je bil plan pokrit s sklenjenimi naročili, da je v veliki meri upošteval širše družbene pogoje gospodarjenja in, kar je še posebno pomembno, da je izhajal iz ocenjenih potreb po sredstvih za tekoče poslovanje, za razvoj ter za delitev v DO. Zato ima slabša izpolnitev plana lahko neugodne posledice za usresničevanje ciljev, ki smo si jih postavili.

Zaradi neugodnih pogojev gospodarjenja, slabših kot smo jih pričakovali za letošnje leto, v devetmesečnem obdobju nismo dosegli vseh plan-skih rezultatov. Preskrba z reprodukcijскими materiali se ni izboljšala, sredstva so se skupaj z naglim skokom izredno podražila, najbolj neugodno pa je bilo to, da je bila pravica razpolaganja z ustvarjenimi devizami manjša kot prej. Naglo so se začele uveljavljati devizne participacije dobaviteljem surovin in reprodukcijских materialov. Pri vsem tem pa smo kot specifičnost doživeli izpad deviznih prilivov od poslov za IRAK. Kljub temu je bila dosežena proizvodna za 2% večja kot v istem obdobju preteklega leta, čeprav ne na planirani višini. Če ne omenimo subjektivnih pomanjkljivosti v našem delu, moramo ugotoviti, da sta bila izpad deviznih prilivov za opravljeno izvozno proizvodnjo ter izredno zapleteni postopki za pridobitev tujih blagovnih kreditov za uvoz najnujnejšega reprodukcijskega materiala glavna povzročitelja, da proizvodnje nismo dosegli v planirani višini. Zato so nam porastle vedno bolj drage zaloge nedokončane proizvodnje, zato so nastopile likvidnostne težave v poslovanju. To sta glavni neugodni posledici zaostajanja pri realizaciji plana.

Posebna prizadevanja za preseganje oziroma odpravo problema izpada deviznih prilivov so dala določene rezultate. Z letos uveljavljenim obsežnim izvozom viličarjev in nekaterih drugih proizvodov smo uspeli zagotoviti devizne prilive za najbolj nujni direktni uvoz, za tekočo poravnavo vseh dospelih obveznosti do tujine ter za lastni devizni delež pri najetju večjih blagovnih kreditov za uvoz.

Napori, ki smo jih vložili za premagovanje težav pri najetju blagovnih kreditov, so dali določene rezultate. Tako že uporabljamo kredite "BW" za uvoz delov za dizel motorje, avstrijski in nemški in drugi krediti pa bodo prav tako kmalu na razpolago. Tako sedaj pred koncem leta začenja v večjih količinah prihajati uvozni material, kar bo omogočilo, da bomo v veliki meri nadomestili izpadlo proizvodnjo. Dobave uvoznega materiala so sicer pozne, ne pa prepozne.

Se je čas, da z izredno intenzivnim, usklajenim in prizadevnim delom vseh naredimo veliko. To tudi moramo, če se hočemo izogniti posledicam, ki bi nastopile, če ne ustvarimo rekordne proizvodnje do konca leta 1983!

Že velikokrat smo dokazali, da smo v zadnjih mesecih leta sposobni uspešno nadomestiti izpade, ki so nastali med letom. Do polne veljave pa mora priti naš glavni kapital — znanje, sposobnost, izkušnje in pobude slehernega člana kolektiva pri opravljanju svojih nalog. Vsi smo dolžni delati tudi pod posebnimi pogoji, v več izmenah itd., ne oziraje se na pravice po prostih dnevih, praznikih in podobno.

Z rezultati do konca leta moramo zagotoviti možnosti za nadaljnje izboljšanje osebnih dohodkov ter ustvariti sklade za uspešen razvoj in poslovanje.

Poleg osnovnih nalog na področju izvajanja tekočega plana stojijo pred nami tudi številne druge pomembne naloge. V prvi vrsti sta to priprava plana poslovanja za leto 1984 ter ureditev sistema obvladovanja financiranja poslovnega procesa.

Za obe nalogi so izpolnjeni pogoji oziroma so podani vzroki.

Oktober smo dobili na razpolago podatke o uspešnosti poslovanja v tričetrtletju, analize poslovanja po teh podatkih pa morajo biti glavna osnova za dokončno pripravo plana za naslednje leto. Obenem smo v oktobru prejeli tudi družbene usmeritve "Osnutek resolucije SRS", ki jih o družbenih pogojih gospodarjenja lahko pričakujemo v naslednjem letu. Po sistemu družbenega planiranja sta lastne analize devetmesečnega poslovanja tekočega leta ter resolucije o družbenih pogojih gospodarjenja podlagi za priprave realnih in obvezujočih planov v OZD. Take plane, čim bolj realne, pa si tudi želimo!

Z januarjem prihodnjega leta začne veljati predpis, po katerem OZD ne bodo mogle normalno izplačevati osebnih dohodkov, če ne bodo poravnale vseh dospelih obveznosti do dobaviteljev. Zato bomo morali v večji meri kot doslej obvladovati in načrtovati vse finančne tokove. V zapletenem poslovnem procesu, kakršen je naš, to ni lahka naloga, zato bo terjala do konca leta veliko dela.

Iz množice nalog do konca leta smo poudarili najbolj pomembne. Poleg teh imamo še široko paleto drugih, prav tako pomembnih nalog, ki jih moramo v celoti uresničiti, če hočemo doseči dobre rezultate poslovanja.

Z. Volfand

(Nadaljevanje na 2. strani)

DELA VSKI SVET SOZDA ZPS

Planska izhodišča

V razpravi na septembrski seji delavskega sveta sozda ZPS, na kateri so obravnavali tudi planska izhodišča sozda za prihodnje leto, smo med drugim slišali, da ne potrebujemo posebnih stabilizacijskih načrtov, temveč naj bodo stabilizacijsko obarvani predvsem letni planski akti temeljnih in delovnih organizacij, pa tudi celotnega sozda ZPS.

Sicer pa iz omenjenih planskih izhodišč lahko razberemo, da bi morali v našem sozdu že prihodnje leto zavoljo zaostrenih gospodarskih razmer poiskati pota dolgoročne usmeritve naše strojegradnje v nove tehnološke in tehnične sposobnosti, pa tudi v gospodarsko upravičenost in izvozno usmerjenost proizvodnih programov. Za uresničitev takšne naravnosti bodo seveda potrebni novi vzvodi večje povezanosti delovnih organizacij znotraj sozda. Le-ta naj bo predvsem iz programske, razvojne in dohodkovne odvisnosti delovnih organizacij. Cilj oziroma namen je jasen: sozd mora biti sposoben nosilec obsežnih skupnih poslov, izvajalec in usklajevalac pomembnih investicijskih objektov, organizator skupnih razvojnoraziskovalnih nalog in usmerjevalac delitve ter specializacije dela.

Preseči zaostajanja

Ob planskih izhodiščih sozda ZPS za prihodnje leto, ki obravnavajo vsa področja dela sozda in njegovih delovnih organizacij, je treba pripomniti, da so nastajala iz ocen uresničevanja nalog sedanjega srednjeročnega razvoja našega sozda. Pri tem bomo morali v končnem besedilu plana za prihodnje leto preseči nekatera zaostajanja, ki so jih ugotovili ob pripravi omenjenega dokumenta.

Najprej se moramo dotakniti problematike prestrukturiranja naše proizvodnje v tehnološko in tehnično zahtevnejše izdelke. Čeprav ugotavljamo pozitivne spremembe na tem področju, pa vseeno lahko trdimo, da je ves proces prepočasen. Če že iščemo za to opravičilo v zapletenih postopkih pri pripravi naložb, pa se ne more-

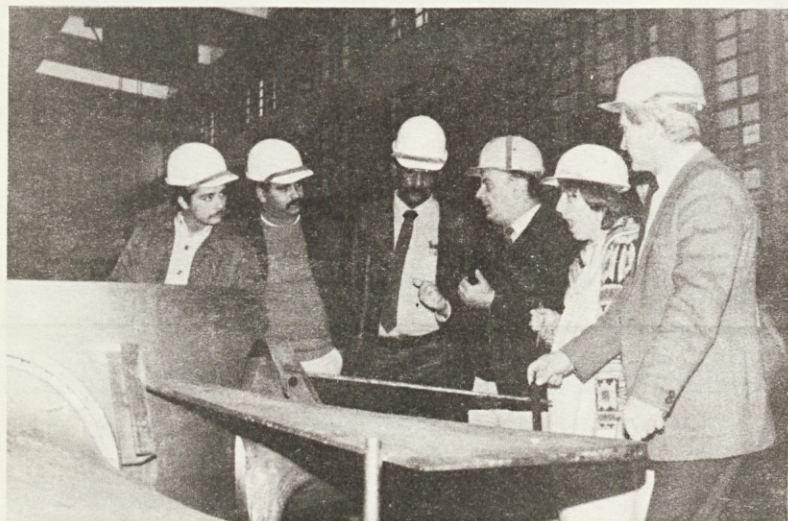
mo sprijazniti s tem, da še nismo dovolj organizirani in da za pripravo investicijske dokumentacije izgubljammo preveč časa in moči.

Kljub temu, da smo izvozna prizadevanja v vseh naših planskih dokumentih postavili na prvo mesto, prav to področje zaostaja za načrtovalno rastjo. V primerjavi z lanskim letom smo izvoz povečali več kot za dvakrat in smo v naši republiki na tretjem mestu, v državi pa na desetem, vendar moramo pri tem poudariti, da izvažamo manj kot polovica delovnih organizacij našega sozda. Čeprav v našem sozdu ni delovne organizacije, ki ne bi prodajala svojih izdelkov na tuje trge, pa vseeno zaostajamo v začrtani rasti oziroma deležu izvoza na konvertibilnih trgih. Nepristransko opazovalcu razmer na tem področju se poraja naslednje vprašanje: Ali nas niso sorazmerno ugodne prodajne razmere na vzhodnoevropskih trgih morda preveč uspavale?

Tretje težavno področje je finančno področje; imamo težave z likvidnostjo, ki naj bi se z ostrejšimi predpisi v začetku prihodnjega leta samo še povečale. Morda bomo z dokončno ustanovitvijo in registracijo interne banke sozda ZPS in s skupnimi močmi le uspeli preseči tudi likvidnostne in finančne probleme in vsak mesec ob plačilnih dnevih zagotoviti denar za izplačilo osebnih dohodkov zaposlenih v delovnih organizacijah sozda ZPS.

Delegati delavskega sveta sozda ZPS so menili, da so predlagana planska izhodišča v svoji osnovi dober dokument za javno razpravo v naših temeljnih in delovnih organizacijah, poleg tega pa jim bodo v veliko oporo pri pripravi njihovih planskih dokumentov za prihodnje leto.

V. G.

Ob ogledu proizvodov (Foto: T. Škrjanec)

Obisk iz Kube

V torek, 11. oktobra 1983, so preko Zavoda SR Slovenije za mednarodno znanstveno, tehnično in kulturno sodelovanje našo delovno organizacijo obiskali kubanski strokovnjaki ministrstva za industrijsko področje — za elektroenergetiko. Študijsko delegacijo je vodil inž. Manuel Fernando Cobas Pereira, šef programa za elektroenergetiko omenjenega ministrstva, spremljala pa sta ga Armando Alfonso, strokovnjak za generatorske kapacitete, in Marian Farias, direktor hidroelektrarne Agabama na Kubi.

Kubanski strokovnjake so v naši delovni organizaciji sprejeli pomočnik generalnega direktorja za ekonomska vprašanja dipl. inž. Jože Šturm, vodja tehničnih razis-

kav našega inštituta dr. Aleksander Šukarov in vodja informativnega centra Karel Gornik.

Kubanski strokovnjaki so si najprej ogledali nekatere proizvodne obrate, nato pa je sledil zanimiv razgovor o vodnih turbinah in izgradnji hidroelektrarn. Gostje so povedali, da se energetska kriza v svetu na svojevrsten način odraža tudi v njihovi deželi, ker nimajo dovolj turbin, generatorjev in druge opreme, kar še otežuje postavitev hidroelektrarn. Njihova vprašanja so bila za našo delovno organizacijo izredno zanimiva, saj si želijo poglobljene sodelovanja pri proizvodnji vodnih turbin, želijo naše sodelovanje pri načrtovanju, proizvodnji, izgradnji in izkoriščanju vodne energije. Informacije, ki so jih dobili pri nas, bodo posredovali svoji vladi, ki nas bo potem obvestila o možnostih nadaljnjega sodelovanja. Pogovor je bil zaključen z željo po skorajšnjem srečanju.

Republika Kuba leži v Karibskem morju. Meri 114 tisoč km² in ima okoli 10 milij. prebivalcev. Sestava prebivalstva: 70% belcev, 15–17% mulatov, 12% črncev, 0,5% Kitajcev. Stopnja naravnega prirastka je 1,8%. Uradni jezik španščina. Vera: okrog 90% katoličanov, manjša skupina protestantov. Glavno mesto Havana, večja mesta še: Santiago de Cuba, Camaguey, Santa Clara, Guantanamo. Naravna bogastva in gospodarstva: sladkor, kava, ananas, banane, kakao, limone, kokosovi orehi, tobak; rudarstvo: železo, nikelj, baker, mangan, sol; razvita je industrija tekstila, olj, smol, cementa in kemična industrija. Dohodek na prebivalca je 1.410 dolarjev. Kuba je neodvisna od leta 1898. Državna ureditev: republika. Šef države: Fidel Castro.

Karel Gornik

DOBITNIKI LETOŠNJIH SINDIKALNIH PRIZNANJ

Konferenca osnovne organizacije sindikata TZ Litostroj je na svoji šesti seji 5. oktobra 1983 potrdila predlog komisije za podeljevanje priznanj sindikata delovne organizacije Titovi zavodi Litostroj. Predlog je bil oblikovan na podlagi vseh prispelih prijav, razen OOS SŠTS in ZSE, ki nista v skladu s poslovníkom pravočasno pripravili vsebinske utemeljitve.

Svečana podelitev priznanj bo v sklopu svečanosti ob dnevu republike in ob otvoritvi rekonstruirane jeklolivarne in sičar 22. novembra 1983.

Na podlagi usklajenega predloga komisije je konferenca OOS potrdila naslednje predloge po posameznih področjih:

1. Na področju uveljavljanja družbenoekonomskih načel v poslovanju Zlata plaketa: Franc POTEKO — NAB in skupina v oddelku "Obdelava podatkov" iz SSP POAE, ki jo sestavljajo: Leopold VELKAVRH, Franc ZAFOSNIK, Angelca AZMAN, Darinka HUMSKI, Stanislava PEČIRER, Slavka SEDEJ, Anica ŠUSTAR.

Skupina je zaradi svojega požrtvovalnega, večkrat tudi triizmenskega dela zaslužna, da še ni prišlo do resnejših zastojev, ki bi povzročili motnje v proizvodnji in s tem do večje gospodarske škode.

Srebrna plaketa: Stanislav VOGELNIK — SSP.

Zlata značka: Valentin BUCIK — MONT, Franc JAGER — OB, Viktor POGAČNIK — PUM.

Pisno priznanje: Alojz JEKOVEC — MONT, Janez NOSE — OB, Veselko MARKOVIČ — MONTA, Vida VIDMAR — IVET, Iztok PUHAR — TVN, Anton GERKIČ — PROD.

2. NA PODROČJU POSPEŠEVANJA INVENTIVNE DEJAVNOSTI

Zlate plakete se ne podeli.

Srebrna plaketa: Anton BREZNIKAR — TVN.

Zlata značka: Lovro ERŽEN — PPO, Janez DOLINAR — OB, Jože ČONČ — PUM.

Pisno priznanje: Ivan OVEN — OB, Pavel STUPNIKAR — IVET, Matija FILEŽ — PUM, Emil POLJANEC — IVET, in skupina iz IRRP (Dušan HOČEVAR, Marjan LOVŠIN, Ivan TUŠAR, Marko GALE, Radule JASNIČ, Enver PEČIČ).

3. NA PODROČJU DELOVANJA DRUŽBENOPOLITIČNIH ORGANIZACIJ

Zlata plaketa: Ivan BRAJAK — IVET.

Srebrna plaketa: Karel ERŽEN — NABAVA.

Zlata značka: Mustafa GERZIČ — SSP, Stipe BARIŠIČ — PUM, Milorad KASAPOVIČ — PZO.

Pisno priznanje: Martin HAJDINJAK — MONT, Antonija BAN — SSP, Franc AVSEC — OB, Sonja DREMELJ — PUM, Svetozar BARAJIČ — IRRP.

4. NA PODROČJU DELOVANJA SAMOUPRAVLJANJA

Zlata plaketa: Franc ROGELJ — MONT.

Srebrna plaketa: Martina SRPČIČ — SSP.

Zlata značka: Zoran SELAN — OB, Radomir BABIČ — PUM, Franc LOVENJAK — PTS, Tilka STREHAR — PROD.

Pisno priznanje: Stanko STOJANOVSKI — PZO, Stanko BAN — IVET.

5. NA PODROČJU KULTURE IN REKREATIVNE DEJAVNOSTI

Zlata plaketa: Taborniški odred "ZLATOROG" (30-letnica).

Srebrna plaketa: Oskar STICH — IC.

Zlata značka: Miroslav IŠVANEVSKI — IRRP, Jože DUGOLIN — IVET, Janez MLAKAR — PPO, Anton ZOBEC — PROD.

Pisno priznanje: Milan DJULINAC — OB, Dario OPEKA — TVN, Anton TOMAŽIČ — SSP.

6. NA PODROČJU OSTALIH DEJAVNOSTI

Zlata plaketa: Ivan BOKAL — OB — za razvijanje strokovnega in dopolnilnega izobraževanja mladine in odraslih.

Srebrna plaketa: Franc VRENN — NAB — za posebne uspehe trajnejšega pomena v tozid in DO.

Zlata značka: Rudolf KATNIČ — MONT — pri razvijanju strokovnega in dopolnilnega izobraževanja, Rafael JAVORNIK — PPO — za požrtvovalnost pri reševanju življenj s krvodajalstvom, Miroslav JAGOŠ — PZO, — za uspešno delo na področju rekreativne dejavnosti v TOZD in DO.

Pisno priznanje: Peter MALOVRH — OB, Vinko PAVC — PZO, Dominik SELAN — PUM, Franc GALIČ — PUM, Pavel SKUŠEN — TVN.

M. S.

(Nadaljevanje s 1. strani)

Gospodarjenje na rešetu

	konv. \$	%
Turbine	3,103.116	96
Črpalke	1,916.702	43
TTS	2,824.282	69
Ostalo	181.984	5
S k u p a j	8,026.084	51

V zadnjem stolpcu je navedena odstotkovna izpolnitev letnega načrta. Na klirinški trg pa smo izvozili naslednje proizvode v vrednosti:

	klir. \$	%
Žerjavi	3,814.341	64
Reduktorji	4,608.579	36
Dizelski motorji	907.050	56
TTS	453.700	—
PPO	2,109.862	18
S k u p a j	11,893.532	37

V zadnjem stolpcu je navedena odstotkovna izpolnitev letnega načrta. Navedene številke kar same ponujajo program dela za zadnje

tromesečje: storiti moramo vse, da se izpolnitvi letnih planov čimbolj približamo, jih dosežemo ali celo presežemo.

To velja predvsem za konvertibilni izvoz, saj konvertibilne devize v današnjem položaju delujejo kot rešitelj marsikaterega problema, izboljšajo poslovni rezultat ali pa sploh omogočajo poslovanje.

Vsekakor pa ne živimo samo od konvertibilnega izvoza. Za nas sta prav tako zanimiva klirinški in domači trg!

Med izvrševanjem proizvodnih nalog moramo ves čas skrbeti za zmanjševanje stroškov, ki nam občutno zmanjšujejo ustvarjeni dohodek.

K zmanjševanju stroškov lahko mnogo prispeva tudi dobro gospodarjenje s sredstvi, ki so v zadnjem času postala nenormalno draga (obresti!).

Sicer pa v zadnjem času v delovni organizaciji čutimo vsestransko aktivnost, tako da rezultati tudi do konca leta ne morejo izostati.

V. N.

SVOBODNA MENJAVA DELA

Soodvisnost izvajalca in uporabnika

Tesna povezava in vzajemna prepletenost interesov celotne delovne organizacije in našega izobraževalnega centra sta znana vsem. Razumljivo je, da kot del Litostroja TOZD SŠTS stremi k istim ciljem in s svojimi uslugami spremlja in rešuje potrebe matične delovne organizacije. Že pred časom so se začeli dolgotrajni razgovori o neposredni menjavi dela za vzgojnoizobraževalne storitve v naši delovni organizaciji. Bistvo in cilji teh dogovorov so, da se vzpostavi usklajenost med pedagoško-didaktičnimi sestavinami sistema izobraževanja in njegovo ekonomsko organiziranostjo. Usposabljanje potrebnih kadrov, izgradnja možganskega trasta, kakršnega potrebuje delovna organizacija, kar bo TOZD SŠTS izpeljal z ustreznimi vsebino in izvedbo programov, je njegova osnovna naloga. Uspešnost in učinkovitost izvedbe tega izobraževalnega dela pa naj bi se v prihodnosti odražala tudi v ekonomski uspešnosti tega tozda. Tako bi bila vzpostavljena enakopravna in dejanska soodvisnost med obema partnerjema — med izvajalcem in uporabnikom.

O nastajanju "Izvedbenega načrta za pripravo, sprejem in uresničevanje samoupravnega sporazuma o neposredni menjavi dela za vzgojno izobraževalne storitve DO TZ Litostroj", o težavah in zapletih, do katerih je prišlo v zvezi z njimi, smo se pogovarjali z vodjem oddelka za izobraževanje pri KSS tovarišem Alfredom Tomažičem.

Razgovori o neposredni menjavi dela so se pričeli na osnovi akcijskega programa, ki je bil sprejet na predsedstvu konference OO sindikata avgusta 1981. V nadaljevanju je prišlo do številnih zastojev ter zapletov, predvsem zaradi medsebojnega nerazumevanja in nezaupanja med strokovno službo

bene stopnje. V navedenem primeru to ne bi imelo več nikakršnega smisla. Uspešnejše delo in večji prispevek delavca, ne pa zgolj stopnja izobrazbe, naj bi se odražal tudi v večjem dohodku.

3. Ker je v preteklih letih prišlo do prekoračitve finančnih sredstev, namenjenih izobraževalnemu centru, naj bi se v prihodnje namesto 1/12 izplačevalo 1/13 mesečne akontacije od vrednosti programov, ki se vrednotijo po Zakonu o skupnih osnovah menjave dela (Uradni list 1979/17 in Zakonu o svobodni menjavi dela na področju vzgoje in izobraževanja).

Tako bo zadnji obrok nekoliko večji (ker ima leto le dvanajst

zduružuje delo in sredstva za pokritje morebitnih stroškov tveganja (rizika) pri uresničevanju tega samoupravnega sporazuma. Odstotkovno razmerje nošenja tveganja naj bi se postopno prenašalo od uporabnikov na izvajalce. V letu 1983 naj bi izvajalci pokrivali le 3 odstotke tveganja, ostanek 97 odstotkov pa uporabniki, v letu 1990 pa bi uporabniki nosili le še 41 odstotkov stroškov tveganja, izvajalci izobraževanja pa 59 odstotkov. Odgovornost za tveganje je oblika materialne odgovornosti, ki jo je mogoče upoštevati v kalkulativnih osebnih dohodkih, ki so sestavina cene posameznega programa. Od take materialne spodbude lahko pričakujemo še boljše rezultate.

Predvideni so tudi nosilci izobraževanja v naši delovni organizaciji, katerih skupno prizadevanje in delo naj bi bilo vidno pri oblikovanju in predvsem izvajanju izobraževalnega procesa, tako v kratkoročni kot tudi v dolgoročni perspektivi. Nosilci izobraževanja so:

— TOZD IRRP, ki sodeluje kot ustvarjalec in posredovalec novega znanja, oblikovalec in razvijalec izdelkov ter predlagatelj razvojnih programov;

— TOZD SŠTS kot pretežni oblikovalec in izvajalec vzgojnoizobraževalnih programov in programov usposabljanja,

— DS SSP kot predlagateljica in spremljevalka dolgoročnih, srednjeročnih in letnih planov, kot usmerjevalka zaposlovanja in organizatorica razvoja kadrov.

Na osnovi navedenih in sprejetih izhodišč je strokovna služba pri KSS pripravila merila, s katerimi bi jih bilo mogoče operacionalizirati, jih prevesti (na podlagi povratne informacije iz tozdog uporabnikov) v ustrezne materialne (finančne) kazalce.

Opravljen delo predstavlja pomemben korak k uresničevanju neposredne svobode menjave dela za vzgojno izobraževalne storitve Litostroja. Potrebno pa bo še nekaj dogovarjanja in usklajevanja, predno bo zaželeni cilj v celoti dosežen. Najprej je potrebna potrditev sindikata, da so oblikovana merila v skladu z že sprejetimi izhodišči za svobodno menjavo dela. Nato bo predlog usmerjen na ustaljeno samoupravno pot potrjevanja in sprejemanja, to je v obravnavo samoupravnim delovnim skupinam, kjer ga bomo obravnavali skupaj s predlogom Samoupravnega sporazuma, ki je bil sestavljen že pred časom, medtem pa seveda tudi ustrezno (in precej) dopolnjen.

t. š.

Srečanje maturantov STŠ Litostroj

14. oktobra 1983 so se po dvajsetih letih srečali maturanti in profesorji prve generacije Srednje tehnične šole Litostroj — oddelek za odrasle. To ni bilo samo prijateljsko srečanje, bil je dejansko delovni sestanek in obujanje spominov vse od leta 1951. Beseda je tekla o vseh kriznih in uspešnih obdobjih Litostroja, načinu dela, organizaciji v enovitem Litostroju, obdobju pred ekonomskimi enotami in po njih, organiziranju v tozde itd.

Spominjali smo se kratkih let in pobiranja krompirja po našem ekonomatu, o kolinah na prostoru, kjer je sedaj TVN, o tem, kako nam je preko zvočnika igral gramofon namesto dobre malice, v žlebovih pa je krulila lačna praznina. Veliko smo se pogovarjali tudi o sistemih šolstva in o pričakujočem znanju absolventov usmerjenega izobraževanja: kakšnega kovinarja, vzdrževalca itd. bo sedaj dobilo združeno delo? Kaj narediti, kje so še možne kakšne izboljšave in dopolnitve? To je bil izziv našega srečanja!

M. Kričaj

Spregovoril je narod

Pred štiridesetimi leti je v Kočevju zasedal prvi zbor odposlancev slovenskega naroda.

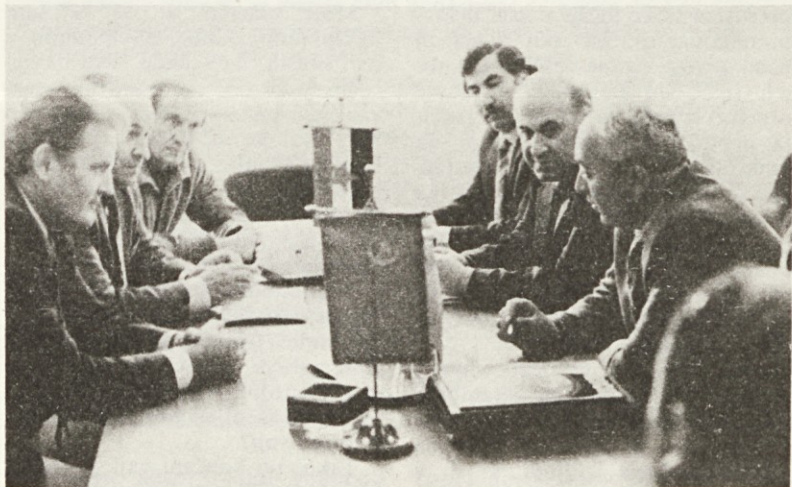
"Kot prvi svobodno izvoljeni, izbrani sredi najhujšega boja za narodni obstanek, izpovedujemo v imenu vsega borečega se ljudstva, da je slovenski narod danes končno veljavno stopil v krog suverenih narodov."

S tem proglasom, v katerem je kratko in jedrnat izražen cilj in zgodovinski pomen, se je 4. oktobra ob tretji uri zjutraj pred štiridesetimi leti končal kočevski zbor, ki je v naši zgodovini zapisan kot prvi zbor demokratično izvoljenih predstavnikov ljudstva vseh pokrajin, kjer prebivajo Slovenci.

Na zboru je prisostvovalo 572 odposlancev, ki so bili izvoljeni na volitvah med 20. in 25. septembrom 1943. Volilna območja so bila terenski odbori OF, podjetja ter bataljoni NOV in POS. Na teh območjih naj bi na vsakih 500 prebivalcev izvolili enega, v bataljonu pa dva poslanca. Volilno pravico na teh demokratičnih volitvah so imeli vsi moški in ženske, ki so dopolnili 17 let. Na neosvobojenih območjih, kjer takšnih volitev ni bilo mogoče izvesti, so poslance izbirali pokrajinski, okrožni in drugi odbori OF. Tako so se na kočevskem zboru odposlancev zbrali predstavniki vsega slovenskega naroda, da bi se skupno dogovorili o svoji nadaljnji usodi in ciljih.

Zbor, ki je imel hkrati zakonodajen in državnotvoren značaj, je enoglasno izrekel voljo slovenskega naroda, da prenese vse napore in žrtve v borbi za osvoboditev in združitve vseh slovenskih pokrajin za novo, demokratično in močno Jugoslavijo ter za srečno prihodnost slovenskih ljudskih množic. Odposlanci so potrdili dotedanje delo OF pri vodenju odpora proti okupatorju in boju za osvoboditev, sprejeli so sklep o splošni mobilizaciji vseh ljudskih sil in gmotnih sredstev za nadaljnjo borbo proti okupatorju in osvobodili domače odpadnike. Iz svoje sredine so izvolili 120-članski odbor, ki je kot Vrhovni plenum OF predstavljal politično vodstvo narodnoosvobodilnega gibanja, kot Slovenski narodnoosvobodilni odbor pa tudi vrhovno oblast slovenskega naroda. Izvolili so tudi 10-članski IO OF oziroma predsedstvo SNOO kot njegovo izvršilno telo. Potrdili so NOV Jugoslavije za edino narodno vojsko v Jugoslaviji ter izvolili 40-člansko delegacijo za II. zasedanje AVNOJ.

Kočevski zbor je tako položil temelje slovenske državnosti in postavil temelje današnji socialistični družbeni skupnosti ter enakopravnosti narodov in narodnosti. Za vse prebivalce Slovenije je bil tako pomemben, kot je bilo za narode in narodnosti Jugoslavije pomembno zasedanje AVNOJ. To pa je bila tudi enkratna, pogumna in širokopotezna akcija, saj se pri nobenem narodu sredi okupirane Evrope ni zbralo tako veliko število demokratično izvoljenih predstavnikov in odločalo o svoji lastni usodi. Če govorimo o kočevskem zboru, govorimo o pomembni zgodovinski prelomnici, ko je slovenski narod spregovoril in sam odločal o svoji prihodnosti.

Obiskali so nas

Od 18. do 23. septembra je bila v Litostroju na obisku petčlanska delegacija delovne organizacije Elektrovozostrojitelja iz Tbilisija iz Sovjetske zveze. Sodelovanje z omenjeno delovno organizacijo se je začelo leta 1980 na podlagi sporazuma in podpisanega protokola iz 1977. leta med mestoma Ljubljana in Tbilisi. Delegacijo so sestavljali predstavniki vodstva delovne organizacije in komunistične partije Sovjetske zveze. Z naše strani sta razgovore vodila generalni direktor in predsednik akcijske konference ZKS TZ Litostroj.

Delegacija si je v času svojega bivanja v Ljubljani dvakrat podrobno ogledala delovno organizacijo ter imela s predstavniki družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih organov in vodstva delovne organizacije razgovore o nadaljnjem konkretnem sodelovanju.

Gostje iz Tbilisija so si v času svojega bivanja ogledali tudi lepote Slovenije, saj so obiskali Bled, Soriško planino, Lipico, Portorož in Fiesco. Na svečanem zaključku pa je bil v okviru predhodnih dogovorov podpisan protokol o nadaljnji krepitvi stikov predvsem na proizvodnem in političnem področju.

V okviru podpisanega protokola je potrebno posebej poudariti, da smo v komaj triletnem sodelovanju uspeli uskladiti želje s ciljem, da na podlagi

uspešnega političnega in športnega sodelovanja Ljubljane in Tbilisija konkretiziramo tudi oblike poslovnega sodelovanja med delovnimi organizacijama Elektrovozostrojitelj in Titovi zavodi Litostroj. Tako smo se dogovorili, da bodo strokovnjaki iz delovne organizacije Elektrovozostrojitelj posredovali našim strokovnjakom potrebno tehnično dokumentacijo o praškovni tehnologiji. V ta namen naj bi nekaj naših specialistov obiskalo omenjeno delovno organizacijo v ZSSR, njihovi pa naš kolektiv. Strokovni pogovori bi potekali predvsem zaradi izmenjave izkušenj na posameznih področjih, kjer smo eni ali drugi najuspešnejši.

Elektrovozostrojitelj bo poskušal uveljaviti izdelavo delov iz jeklene litine in jeklenih profilov za potrebe Litostroja.

Litostroj pa bo za protivrednost poskušal pridobiti iz ZSSR oziroma iz Gruzije nekatere pomembne reprodukcijske materiale in surovine za visokolegirana jekla.

V okviru razgovorov je bilo poudarjeno, da je potrebno sodelovanje še razširiti z nekaterimi delovnimi organizacijami, ki bi se lahko plodno vključile v posamezne programe, in utrditi vse že uveljavljene poti medsebojne izmenjave predstavnikov družbenopolitičnih organizacij in vodstva delovne organizacije.

Gostje iz ZSSR so bili z našo gostoljubnostjo zelo zadovoljni, ob zaključku pa so povabili petčlansko delegacijo v prihodnjem letu na obisk v njihovo delovno organizacijo.

M.S.

RAZGOVOR Z NAČELNIKOM ŠTABA CIVILNE ZAŠČITE

Uspeh nas vseh

Pred nedavnim izvedena vaja civilne zaščite "Golovec 83" je za uspešno izvedbo zahtevala obsežne organizacijske priprave in ustrezno usposobljenost ter usklajeno delovanje vseh sodelujočih. O vsem tem ter o civilni zaščiti nasploh smo se pogovarjali z načelnikom štaba CZ TZ Litostroj tovarišem Andrejem Pahorjem.

V zadnji ljubljanski vaji "Golovec 83" smo videli spretnosti in zanimive akcije različnih enot civilne zaščite pri reševanju človeških življenj in materialnih dobrin. Ali nam lahko predstavite organiziranost in delovanje civilne zaščite v Litostroju?

Na kratko povedano je civilna zaščita organizirana po posameznih enotah s posebnimi zadolžitvami. Vsaka enota je usposobljena za uspešno opravljanje posameznih nalog, nujno potrebnih za uspešno delovanje celote. V naši delovni organizaciji imamo naslednje enote civilne zaščite: gasilsko enoto, enoto prve medicinske pomoči, tehnično reševalno enoto, radio-biološko-kemično enoto, enoto za vzdrževanje zaklonišč in enoto za zveze. Na izvedeni vaji "Golovec 83" so sodelovale vse našteje enote, razen enote za vzdrževanje zaklonišč.

Litostroj je velika delovna organizacija, ki bi bila v izrednih razmerah lahko močno prizadeta. V kakšnih primerih in na kakšen način se vključuje civilna zaščita?

V primeru vaje "Golovec 83" smo se prvokrat v naših programih srečali s potresom kot nesrečo, ki bi nas lahko prizadela. To je bila priložnost za teoretično obdelavo tudi tega primera. Zanimale so nas predvsem šibke točke v naši delovni organizaciji, pa tudi vloga in učinkovitost civilne zaščite. Ugotovili smo, da bi lahko reševanje uspešno izvedli, saj je civilna zaščita pri nas organizirana tako, da lahko v primeru nesreče vsestransko sodeluje in pomaga. Vendar le v primeru, če bi do nesreče prišlo med delovnim časom. Veliko članov civilne zaščite se namreč vozi na delo iz oddaljenih krajev in jih je v času, ko niso v službi, povsem nemogoče zbrati.

Prav zato skuša štab civilne zaščite skupaj z vodjem obrambnih priprav voditi takšno kadrovsko politiko, da bi bila vsaj polovica enot sestavljena iz ljudi, ki so v vsakem primeru dosegljivi.

V primeru, da bi prišlo do nesreče izven delovnega časa, bi enote civilne zaščite priskočile na pomoč vendar v precej okrnjeni sestavi.

Le dobro izurjene in usposobljene ekipe civilne zaščite lahko uspešno rešujejo ljudi in materialne dobrine. Ali nam lahko poveste, kako se člani enot civilne zaščite izobražujejo, usposablajo in kako se preverja njihovo znanje?

Vsi člani civilne zaščite se vsako leto teoretično usposablajo na tečajih kjer dopolnjujejo, obnavljajo in izpopolnjujejo svoje znanje. Tako na primer člani štaba CZ obiskujejo enkrat letno, ali po potrebi, poseben tečaj, ki traja približno 90

šolskih ur in ki ga organizira Center za strokovno usposabljanje članov civilne zaščite. Uspešno opravljen tečaj je prvi pogoj za opravljanje štabnih funkcij.

Podobno so organizirani tudi tečaji za ostale člane civilne zaščite. Poleg teh tečajev, kjer člani pridobijo potrebno teoretično znanje, pripravi štab CZ tudi letni program preverjanja teoretičnega znanja za vsako enoto posebej in vsaj enkrat letno skupno vajo vseh enot. Letos smo za to skupno vajo izkoristili "Golovec 83".

V morebitnih izrednih razmerah ali naravnih nesrečah je pomembno tudi sodelovanje in pomoč vseh delovnih ljudi in občanov. Kaj bi moral vedeti vsak delavec in na kakšen način bi najbolje pomagal enotam CZ?

Vsak delavec, ki ni član ekipe civilne zaščite, bi lahko, pa čeprav slabše usposobljen, v primeru naravne nesreče ali podobnih izrednih razmerah veliko pomagal pri uspešnem reševanju. Vsekakor pa bi za to potreboval vsaj minimum potrebnega znanja. Morda bi jim takšno osnovno znanje lahko posredovali usposobljeni člani civilne zaščite na sestankih sindikalnih skupin, kar bi se prav gotovo pozitivno odražalo v primeru nesreče.

Moje mnenje je, da že sam discipliniran odnos, discipliniran v tem smislu, da vsakdo sledi nasvetom in ukazom usposobljenih reševalcev, veliko pomeni. Tako so npr. evakuacije, ki smo jih Litostojčani v vaji "Golovec 83" prvič preizkusili, po naših ocenah izredno uspešno potekale, v veliki meri prav zahvaljujoč discipliniranemu vedenju vseh članov kolektiva.

Kot načelnik štaba civilne zaščite ste sodelovali pri načrtu in izvajanju vaje "Golovec 83", ki je bila prav gotovo največja tovrstna vaja v Litostroju. Kako ocenjujete to vajo in kakšni so bili vaši vtisi po končani vaji?

Takoj po končani vaji je razširjeni štab CZ pod vodstvom generalnega direktorja delovne organizacije in ob prisotnosti dveh opazovalcev občine Ljubljana-Šiška, podal grobo oceno akcije. Oceno smo podali v dveh delih. V enem delu smo ocenjevali delo enot CZ, ki so prikazale reševanje po predvidenem programu. Ta del akcije je bil prikazan širokemu krogu delovnih ljudi in opremljen z ustreznim komentarjem. Drugi del ocene pa je obsegal izvedbo evakuacije. V obeh primerih je bila ocena pozitivna.

Opazili pa smo tudi nekatere težave oziroma slabe strani organiziranosti civilne zaščite, ki jih bomo morali odpraviti.

V Litostroju smo mnenja in to bomo tudi predlagali Krajevni skupnosti ter Skupščini občine, da je bolj smiselno, če je v primeru potrebe na kraju nesreče prisotna celotna in neokrnjena ekipa. Zgodilo pa se je, da so bile naše enote v zadnjem trenutku močno okrnjene, ker so člani naših enot tudi člani enot v krajevni skupnosti. Bolje je, da je npr. celotna gasilska ekipa poslana na mesto požara v krajevni skupnosti, kot pa da obstajata dve enoti, ena v KS in druga v DO, pa obe močno okrnjeni in akcijsko manj sposobni.

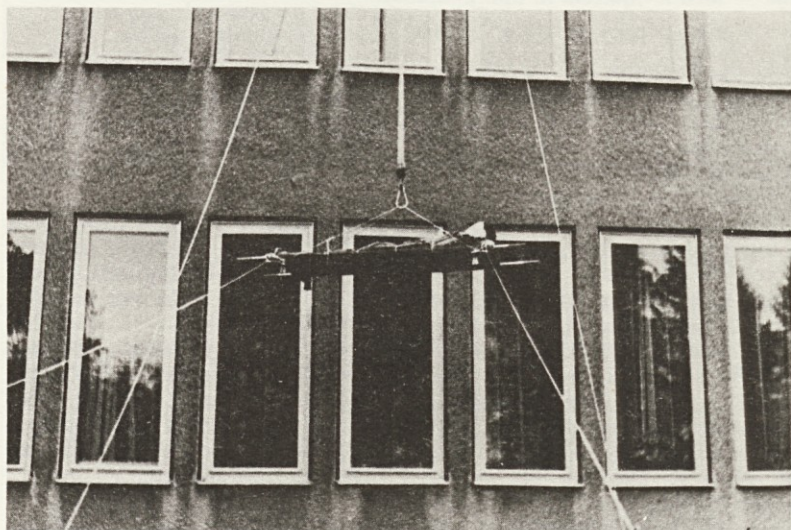
Porodila se nam je tudi misel, da bi lahko imeli v Litostroju glede na našo kadrovsko zasedbo tudi nekatere druge tehnične ekipe, npr.: ekipo avtogenih rezalcev, ekipo strokovnjakov, ki bi lahko intervenirali na električnem ali vodovodnem omrežju. Njihova pomoč bi bila v primeru nesreče še kako dobrodošla.

Dokončno oceno izvedene vaje pa bomo podali na prvi razširjeni seji civilne zaščite in Komiteja za ljudsko obrambo.

t.š.

Kombinacija lestve-nosila (Foto: T. Š.)

Reševanje ranjenecv s pomočjo nosil in škripčevja

»Golovec 83«

"24. septembra ob 8. uri je Ljubljano prizadel močan potres med 8. in 9. stopnjo po MSK lestvici. Mesto je močno porušeno. Posamezni deli mesta so zaviti v oblake prahu, ki so nastali zaradi delnega ali popolnega rušenja nekaterih objektov. Nekateri predele je zajel tudi požar. Prebivalci so na prostem. Ponekod je prišlo do panike in že tako velike žrtve so se še povečale. Točno število ranjenih in mrtvih ni znano, predvideva pa se, da jih je zelo veliko. Na ogroženo območje že prihaja pomoč iz bližnjih krajev, ki niso ogroženi. Pomoč se organizira vsepovsod po Jugoslaviji, prihaja pa tudi iz tujine. Najnujnejši je sanitetni material."

Tako ali podobno bi poročale radijske postaje, če bi se kaj takega res zgodilo.

Na ta dan pa so se v Ljubljani namesto grmenja iz zemlje, trese in rušenja objektov oglasile sirene, ki so s svojim signalom oznanjale, da je Ljubljano prizadel rušilni potres. S tem se je začela zaključna vaja SLO in DS v Ljubljani. Na vajo se je pripravljalo veliko ljudi, v vaji so sodelovali tudi delavci, ki se iz okoliških krajev vozijo v Ljubljano, saj je veliko delovnih organizacij in drugih ustanov imelo na ta dan delovno soboto.

Naša delovna organizacija je v zadnjem obdobju imela veliko neposrednih priprav, posebno še na demonstracijsko vajo enot civilne zaščite ob sodelovanju industrijskega gasilskega društva in delavcev poklicne gasilske enote. Vaja, ki smo jo izvajali v delovni organizaciji, je bila pravzaprav samostojna vaja, ker ni bila aktivno vključena v programe štabov civilne zaščite Mesta Ljubljana ali občine Šiška, prekrivala pa se je delno s programom vaje v krajevni skupnosti Litostroj. Celoten ta program so izvajali vsi tozdi in DS, razen tozda Srednja šola tehničnih strok (ICL), ki je izvajal obrambni dan na temo rušilni potres in program urjenja v vojaških veščinah. Po tozdi in DS je bila glavna aktivnost izvajanje evakuacije (izpraznitev prostorov)

na zbornih mestih in pregledati prisotne, nato pa smo si vsi ogledali vajo, ki je potekala na upravni zgradbi, v garažah in mehanični delavnici tozda IVET, delno pa tudi na strehi tozda Obdelava. Poseben problem je bil zaradi velikega števila delavcev, ker zaradi dreves vsi niso mogli natančno spremljati poteka vaje. Dobra stran vaje je bila tudi v tem, da smo vse aktivnosti komentirali in tako pojasnili, zaradi česa je potreben tak ali drugačen način reševanja. Kljub določenim težavam, ki smo jih imeli ob pripravi vaje, je vse dobro potekalo. V vaji se ni nihče resneje poškodoval, brez prask in podobnega pa vseeno ni šlo. Nekateri so imeli nekaj pripomb v zvezi s hitrostjo oziroma počasnostjo izvajalcev, vendar kritika ni na mestu, saj civilna zaščita svojih vaj ne izvaja v tekmovalne namene, ampak je vsak varen spust ranjenca ali pogašen požar in pravilno nude na prva medicinska pomoč velik uspeh.

Potek demonstracijske vaje enot civilne zaščite in industrijskega društva ob sodelovanju delavcev poklicne gasilske enote:

— Od 8.00 do 8.15 opremljanje enot z osebo ter skupno opremo.

— Ob 8.20 — raport poveljniku štaba CZ DO Litostroj, da so enote pripravljene za izvedbo poučno taktične vaje.

— Ob 8.25 — poveljnik CZ ter komentator vaje oznani pričetek vaje oziroma prikaz usposobljenosti enot CZ za reševanje.

— Ob 8.30 — sirena oznani, da je ob potresu izbruhnil požar in sicer: v garaži tozda IVET, na objektu transporta ter delno na objektu tozda Obdelava. Kombinirane enote CZ — GE in IGD prikažejo gašenje in sicer kombinacijo z motorno brizgalko in kombiniranim vozilom. V garaži IVET so ob potresu zasuti trije delavci. Enote RBK zaščite po uspehi pogasitvi požara odnesejo poškodovane delavce na prosto, kjer ponesrečenec nudi prvo pomoč ekipe PMP.

— Ob 8.30 — izvidniške enote RBK zaščite ugotavljajo kontaminacijo terena.

— Ob 8.45 — prične reševati enota TRE — oddelek spustnice — reševati delavce, ki so ostali v zgornjih prostorih upravne stavbe. Reševanje poteka dobro, vsi se uspešno rešijo.

— Ob 9.00 — prične enota TRE — oddelek škripčevje — reševati ljudi iz II. nadstropja upravne zgradbe. V drugem nadstropju sta ostala dva poškodovanca (eden je huje ranjen). S pomočjo škripčevja enota dvigne pripadnika PMP, da poškodovancema nudita takojšnjo pomoč. Lažje ranjenega delavca enota rešuje s pomočjo oprtnika, težje ranjenega pa s pomočjo nosil.

— Ob 9.00 enote TRE — oddelek nosila — rešujejo poškodovanca s pomočjo ekip PMP skozi okno v I. nadstropju upravne zgradbe, kjer nato oddelek nosila — leste — prevzame nadaljnje reševanje.

— Ob 9.15 — oddelek geofonistov izvede demonstracijo z geofoni in vse prisotne seznanji z njegovo koristnostjo in uporabnostjo.

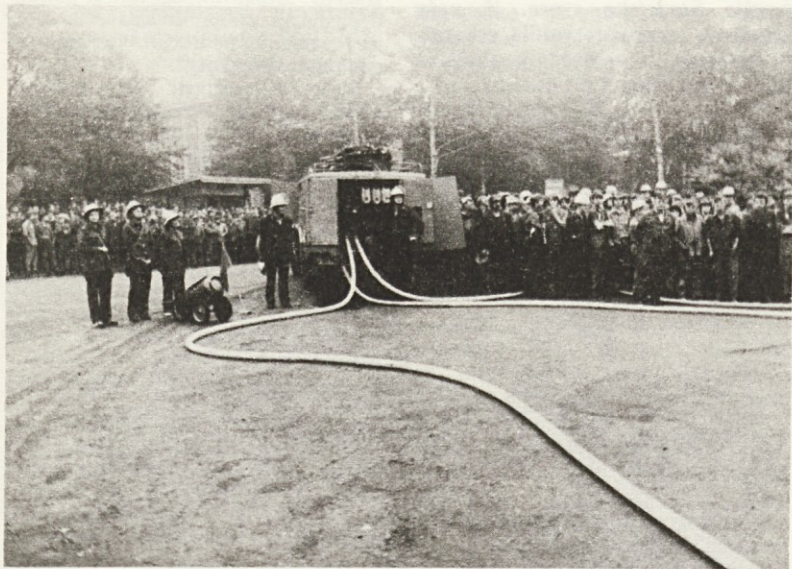
— Ob 9.15 — oddelek zavorna plošča izvede prikaz samoreševanja.

— Ob 9.25 — zaključek demonstracijske vaje v Litostroju.

— Ob 9.55 so enote CZ, TRE, PMP in GE izvedle še reševanje in nudenje PMP v KS Litostroj pred osnovno šolo Hinka Smrekarja.

Vaja je mimo, rezultati so jasni, delo na tej osnovi pa se mora nadaljevati. Analiza vaje je vsekakor pokazala veliko dobrega, ugotovili pa smo tudi določene pomanjkljivosti, ki jih bo potrebno postopoma odpravljati. Ob izvedbi vaje so se pokazale tudi nove smerice za nadaljnji razvoj in usposabljanje civilne zaščite kot tudi za delo na ostalih področjih vseh sodelujočih v vaji. Te pridobitve in znanja je potrebno vnesti v vse načrte TOZD/DS in DO, saj so preverjena skozi vajo in bi lahko v primeru resnične nesreče veliko koristila, čeprav takrat opazovalcev ne bi bilo, ampak bi bili vsi le izvajalci. Upajmo le, da bi vedno ostali samo pri taki ali podobnih vajah in se z resnično katastrofo ne bi nikdar srečali.

Brane Baudež

Sodelovanje enot IGD in gasilske enote CZ

V TRETJEM LETU USMERJENEGA IZOBRAŽEVANJA

Kmalu prvi absolventi

V našem časopisu že nekaj časa nismo pisali o izobraževanju po novih programih usmerjenega izobraževanja, ki jih izvajamo v naši šoli in v drugih srednjih šolah. Medtem pa je že zaključila izobraževanje prve generacije, ki se je izobraževala po novih dvehletnih skrajšanih programih za manj zahtevna dela. Naslednje leto bodo zaključili izobraževanje učenci, ki se izobražujejo v triletnih smereh srednjih programov za širša delovna področja. Z izobraževanjem učencev po novih programih in z njihovim vključevanjem v delo se postavljajo pred šolo in organizacije združenega dela nove naloge. Kako jih rešujemo, kakšne so prve izkušnje — o tem pišemo v našem prispevku.

Novi programi zahtevajo nove pristope

Novi programi srednjega usmerjenega izobraževanja so sestavljeni iz izhodišča, naj si učenci pridobijo dovolj strokovno teoretičnih in praktičnih znanj za vstop v delo, pri tem pa morajo imeti hkrati široka splošnoizobraževalna in strokovna znanja, ki bodo podlaga za nadaljnje stalno izpopolnjevanje ob delu oziroma za pridobivanje novih znanj sprči hitrega razvoja znanosti, tehnike in tehnologije. V najzahtevnejših smereh programov srednjega usmerjenega izobraževanja z nazivom tehnik pa si morajo učenci pridobiti tudi dovolj znanj za nadaljnje izobraževanje na visoki šoli oz. univerzi, če bodo šli študirati.

Ker so sestavljenci programov izhajali poleg navedenega tudi s stališča, naj se izobraževanje v srednjem usmerjenem izobraževanju v primerjavi s prejšnjimi programi ne bi podaljševalo, šola ne more več učenca izučiti poklica. To ugotovimo takoj, ko primerjamo npr. število ur, ki so namenjene v sedanjih učnih načrtih triletnih smeri izobraževanja praktičnemu pouku, s številom ur v prejšnjih načrtih poklicne šole. Teh ur je sedaj občutno manj, tudi če prištetimo ure, ki jih opravi učenec v obliki proizvodnega dela v delovnih organizacijah. Neizbežno se mora zato učenec-absolvent po šoli, ko se že zaposli, še usposablja za poklic. To tembolj, ker se v šoli izobražuje v eni smeri programa, največkrat hkrati za več značilnih poklicev. Že tako manjše število ur za praktični pouk je namenjeno usposabljanju za začetek dela npr. v smeri oblikovalec kovin hkrati za poklice strugar, orodjar, frezalec, brusilec, vrtalec, strojni mehanik, tehnični strojni risar.

Seveda pa ne nastopajo spremembe glede števila ur le pri praktičnem pouku, ampak tudi pri nekaterih strokovno teoretičnih predmetih.

Tako postavljajo novi programi šolo glede priprave učencev za vstop v delo v mnogo težji položaj kot doslej po programih poklicne šole. Vzgojnoizobraževalno delo je potrebno organizirati tako, da bo razpoložljivi čas za praktično pripravo za delo kar najbolj racionalno izkoriščen. Prav tako pa postavljajo novi programi pred odgovorno nalogo organizacije združenega dela, ki zaposlujejo učence-absolvente: načrtovati in organizirati morajo usposabljanje teh novo zaposlenih diplomantov srednjih šol v času njihovega pripravništva tako, da bo le-to predstavljalo nadaljevanje in zaključek poti mladega človeka do samostojnega dela v poklicu.

Prve izkušnje pri izobraževanju in vključitvi v delo učencev skrajšanega programa usmerjenega izobraževanja

Oglejmo si, kako smo te naloge izpolnjevali pri učencih, ki so se izobraževali po dvehletnem skrajšanem kovinarskem programu obdelave kovin in upravljanje strojev v smeri obdelovalec kovin.

Po predmetniku tega programa so imeli učenci v času šolanja v okviru svojih 32 učnih ur na teden

v prvem letniku 6 ur ali en dan praktičnega pouka, v drugem letniku pa 14 do 16 ur. Poleg tega so imeli ti učenci na urniku nekaj ur na teden dva strokovno teoretična predmeta: tehniško risanje s strojnimi elementi in gradiva. Vse druge ure so določene s predmetnikom za splošno teoretično izobrazbo, le predmet osnove tehnike in proizvodnje se navezuje na stroko. Pač pa so imeli ti učenci v prvem letniku 120 ur, v drugem pa 720 ur proizvodnega dela v tovarni.

Praktični pouk smo izvajali v šolskih delavnicah po načrtu. Ugotavljamo, da bi ga lahko še bolj naslonili na značilnosti bodočega dela učencev v tovarni, vendar bi morali zato v tovarni že v začetku drugega letnika opredeliti, na katerih konkretnih delih se bodo ti učenci zaposlili. V šoli bi potem za skupine učencev organizirali pri praktičnem pouku vaje, značilne za njihovo bodoče delo. To skrajšani program dopušča.

Prav tako kažejo izkušnje, da bi morali proizvodno delo v tovarni v drugem letniku, ki ga je kar devet tednov, bolje povezovati s praktičnim poukom v šoli in kasnejšim usposabljanjem v času pripravništva. Ta čas bi morali mnogo bolje izkoristiti.

Se so možnosti, da torej bolj načrtno in racionalno izvajamo praktični pouk in proizvodno delo, pri čemer je potrebno še tesnejše sodelovanje med šolo in tovarno.

Za absolvente skrajšanega programa je bilo v posameznih tozdih organizirano usposabljanje v času njihovega pripravništva, ki je sedaj še v teku. Zelo pozitivna je bila pri tem povezava med šolo in tovarno, saj smo se skupaj dogovorili za izdelavo programov usposabljanja teh absolventov. Pri izvajanju programov v posameznih tozdih pomaga sedaj tudi enota našega tozda — izobraževalni center. Njegova vloga je predvsem v spremljanju,

da se izvaja usposabljanje in celotno pripravništvo v skladu s predpisi in po programih ter da pomaga organizirati najbolj racionalne oblike izvajanja. Tako je potrebno organizirati za določene skupne vsebine programov tudi skupinsko usposabljanje in ne le individualno: npr. za seznanjanje s proizvodno tehnološkim procesom v tozdu, za samoupravno organiziranost in prakso v temeljni in celotni organizaciji združenega dela. Seveda pa je za kvalitetno usposabljanje za samostojno delo najpomembnejši delavec-inštruktor, ki vodi mladega delavca.

Naslednje leto absolventi triletnega izobraževanja

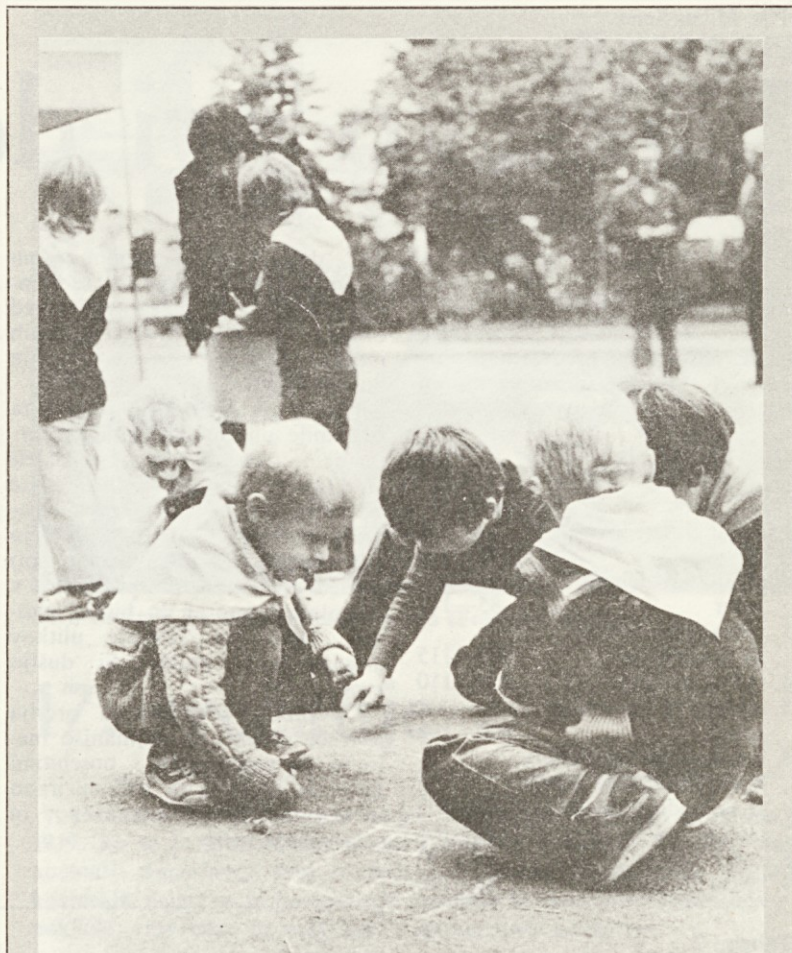
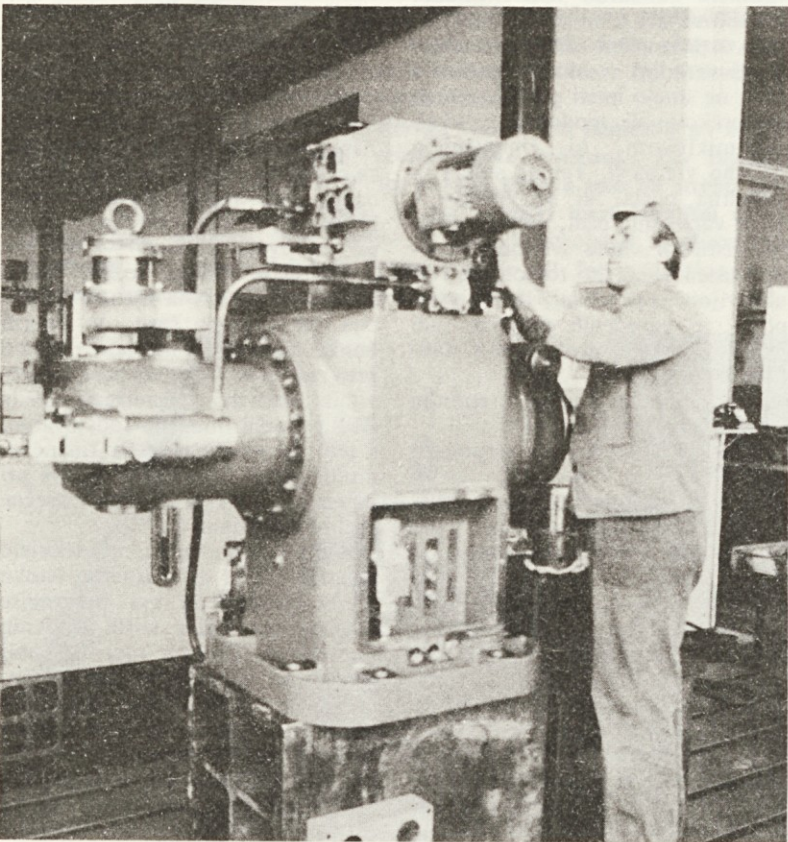
Kot že omenjeno, pa se bodo naslednje leto v mnogo večjem številu zaposlili in se usposabljali učenci, ki se sedaj izobražujejo v tretjem letniku. Tu so glede na spremembe, ki jih je prineslo usmerjeno izobraževanje, pri praktičnem pouku največje razlike. Omenili smo jih na začetku tega prispevka. Imeli smo precej težav organizirati praktični pouk tako, da si bo učenec v smeri oblikovalec kovin pridobil hkrati temeljna praktična znanja za vrsto poklicev,

Posodobiti moramo opremo v šolskih delavnicah in druga učna sredstva

V šoli nujno potrebujemo za tak intenzivni pouk in za sodobno ki jih združuje ta smer izobraževanja, in še primerno stopnjo usposobljenosti za vključitev v delo v enem izmed teh poklicev. Res so imeli kovinarji tudi pri izobraževanju po prejšnjih programih poklicne šole marsikaj skupnega, kot npr. osnovni kovinarski program, tehnično risanje s strojnimi elementi, tehnologijo gradiv, strojeslovje. Vendar je bilo precej več ur namenjenih za praktični pouk za bodoči poklic.

Izdelali smo podrobnejši načrt, po katerem si bomo prizadevali v šoli doseči, kar je pač največ možno tudi pri usposabljanju za dela v bodočem poklicu. Seveda pa bo neizbežno potrebno to usposabljanje nadaljevati po šoli v času pripravniške zaposlitve.

Pri tem pa se postavljata vedno bolj v ospredje dva problema: enega občuti šola, drugega pa bo vse bolj občutila delovna organizacija oziroma posamezni TOZD.

S svojimi risbami na asfaltu so nam otroci iz vrteca popestrili dan (Foto: J. Jereb)

Ob dnevu otroka

Svetovni dan otroka, ki je vsako leto prvi ponedeljek v oktobru in ga slavi več kot 150 držav, je priložnost in hkrati žalostna nujnost. Da se svetovna javnost zamisli nad usodo množice neboljnih in mnogokje zapostavljenih članov človeštva. Ne le lakota in bolezn, temveč vsakršno zapostavljanje in odrekanje pravic do normalnega odrasčanja, svobode in otroške igrivosti, ne morejo imeti nikakršnega opravičila. Svet odrasle racionalnosti, v katerega so postavljeni, jih pogosto pozablja, če že včasih misli nanje, pa stori premalo.

Geslo letošnjega dneva otroka je "Lačen otrok — izziv človeške vesti". V Sloveniji pa smo teden otroka, od 3. do 9. oktobra, posvetili skrbi za razvojne potrebe otrok. Kljub neugodnim gospodarskim razmeram moramo otrokom omogočiti dobro prehrano, vzgojo in izobraževanje, pa tudi zabavo in igro. V tednu otroka so razna društva, Zveza prijateljev mladine, šole in vrteci pripravili za najmlajše bogat program: gledališke, lutkovne in filmske predstave, obiske in predstavitev del ustvarjalcev za otroke in mladino, ogled muzejev in knjižnic.

Tako je v tem tednu prišla v Litostroj skupina otrok iz VVZ Litostroj in z barvnimi kredami porisala asfalt pred našo upravno zgradbo. Obarvali so naš vsakdan in popestrili sivino asfalta.

t. š.

zastavljene učne vsebine sodobno opremo v šolskih delavnicah in sodobna učna sredstva pri strokovno teoretičnem pouku. Šolske delavnice so opremljene s klasičnimi obdelovalnimi stroji, ki pa zastarevajo oziroma so že zastareli in se trošijo. Novi, sodobni stroji so seveda dragi. Res je, da bi bilo celo negospodarno opremiti šolske delavnice kar poprek z zelo dragimi, velikimi sodobnimi stroji, toda na zastarelih napravah se učenci ne morejo učiti za proizvodnjo po sodobni tehnologiji. V svetu večja podjetja izobražujejo bodoče delavce v svojih sodobno opremljenih delavnicah, kabinetih in laboratorijih, za manjša pa organizira država take delavnice in druge prostore v centralnih šolah. Ugotavljamo, da je potreben sedaj v naši šoli podoben napreden korak, kot takrat, ko je Litostroj po izgradnji industrijske kovinarske šole poskrbel za sodobno opremo. Pri tem ga je vodila skrb za kvalitetno in racionalno izobraževanje, za dobro pripravo mladih delavcev pred vstopom v delo. Tembolj velja to danes, ko tehnologija napreduje mnogo hitreje.

Seveda pa je potrebno vključiti v posodabljanje opreme v šoli tudi druge uporabnike, za katere izobražujemo učence v naši šoli.

Kako organizirati usposabljanje v času pripravništva v bodoče

Drugo, kar se nanaša na delovno organizacijo oz. na vse tozde, pa je organizacija in izvajanje usposab-

ljanja absolventov po šoli v času pripravništva za samostojno delo v poklicu. To ni majhna naloga, saj bo usposabljanje teh absolventov zahtevnejše in daljše kot za učence, ki se sedaj usposabljajo po opravljenem skrajšanem programu, poleg tega pa jih bo tudi precej več. Ponuja se vprašanje, ali ne bi lahko del usposabljanja po šoli za pripravnike organiziral in izvajal izobraževalni center v sestavi našega tozda v šolskih delavnicah pod vodstvom izkušenih inštruktorjev.

Pri tem bi v ta del usposabljanja vključili proizvodna dela. V naših delavnicah smo že doslej izvajali programe usposabljanja za mladino in odrasle kot pripravo za vstop v delo pri njihovi prvi zaposlitvi, ali pa kot dopolnjevanje usposobljenosti že zaposlenih za zahtevnejše naloge, ali pa zaradi sprememb v tehnologiji. Drugi del usposabljanja v času pripravništva pa bi seveda potekal v neposredni proizvodnji v tovarni.

Prihaja čas, ko se bomo morali glede vsega tega konkretno dogovoriti. Poiskati moramo racionalne rešitve, ki bodo zagotavljale kvalitetno pripravo mladih za samostojno delo. Pri tem pa se zopet povrnemo na prvo vprašanje, da je tudi za tako načrtovano usposabljanje v času pripravništva potrebna v šolskih delavnicah sodobna oprema. Ta pa bo zagotovljena takrat, če bodo TOZD in delovna organizacija kot celota začutile to kot svoj interes. Dosedanje izkušnje kažejo, da se ni bati, da temu ne bi bilo tako.

H. Premelč

Piše Milan Srna

Varstvo pri delu

(Nadaljevanje iz prejšnje številke)

C) HRUP IN VIBRACIJE

Hrup v livarnah je velik problem, nastaja pa predvsem pri izdelavi form, pri izpraznjevanju in čiščenju ulitkov itd.

Izvor hrupa	Moč hrupa v dB
1. stroji za izdelavo form	90—110
2. stroji za izdelavo jeder	85—112
3. vibracijske rešetke za praznjenje	100—115
4. ročno brušenje	100—110
5. sistemi za ogrevanje loncev	100—108
6. šumenje pri izpuščanju komprimiranega zraka iz razvodnih ventilov	95—105
7. čistilni bobni	100—105
8. ročni nabijalci	90—93
9. stroji za tlačni liv	92—105

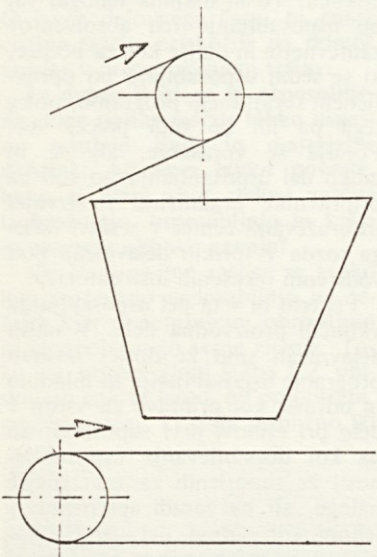
Tabela: 2
Moč hrupa na posameznih virih hrupa v livarnah na osnovi rezultatov iz periodičnih meritev

S škodljivim hrupom je mišljen vsak zvok, katerega moč, izmerjena na delovnem mestu in v delovnem prostoru, presega predpisano moč. Poleg tega je škodljiv tudi vsak hrup, ki ovira razne vrste dejavnosti, neposredno sporazumevanje z govorom, posredno sporazumevanje s komunikacijskimi sredstvi in sprejemanje zvočnih signalov, ter hrup, ki škodi slušnim in drugim organom.

Moč hrupa na delovnih mestih in v delovnih prostorih ne sme presegati 90 dB.

Za neoviran sprejem zvočnih signalov mora biti moč hrupa v delovnem prostoru in na delovnem mestu za 10 dB nižja od moči zvočnega signala, ki je potreben na določenem mestu. Če sega moč hrupa na delovnem mestu in v delovnem prostoru nad 90 dB, se opravi oktalna analiza, s katero ugotovimo dovoljeno moč hrupa oz. ali je hrup v dovoljenih mejah.

Primer zmanjšanja hrupa:

Transporter koksa iz vagona v vsipni jašek. Ob udarcih koksa na steno jaška je izmerjen hrup na oddaljenosti 1 m znašal 106 dB.

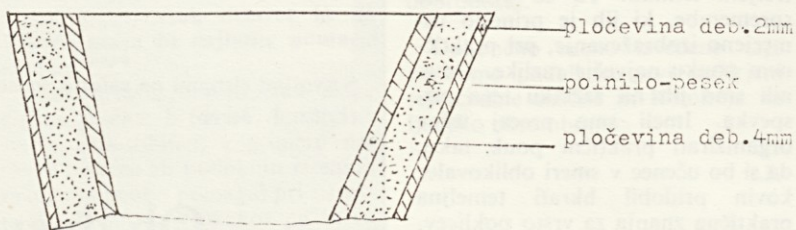
Vrsta del	Dov. moč hrupa v dB
delo pri izdelavi form in jeder	80
delo pri litju	90
iztresanje ulitkov	80
čiščenje ulitkov	80
delo pri pripravi mešanic	90

Tabela: 3
Dovoljene moči hrupa po posameznih vrstah del v livarnah

Če delavec med delovnim časom spreminja delovno mesto, se upošteva za oceno nevarnosti pred okvaro sluha na vseh delovnih mestih, poleg tega pa čas trajanja določene moči hrupa.

Pnevmatski vibratorji, rešetke za iztresanje ulitkov in stroji za formiranje s stresanjem morajo imeti amortizerje udarcev in dušilce na izpuhih. Nad rešetkami za iztresanje postavimo pokrove, ki dušijo hrup, ga otopijo, da postane bolj znosen. Ulitke čistimo praviloma v peskalnih komorah in hidrokomorah. Bobni za čiščenje ulitkov morajo imeti plašče, ki dušijo zvok.

Uporabo pnevmatskega orodja je treba omejiti na najmanjšo mero in ga nadomestiti s posebnimi stroji in linijami za mehanizirano in avtomatično čiščenje ulitkov in sestavljanje form.

Po izvedeni rekonstrukciji vsipnega jaška z dvojno steno in polnilom je izmerjen hrup znašal 88 dB (na oddaljenosti 1 m)

Da bi zmanjšali hrup, ki ga povzroča delovno orodje in naprave, moramo, kadar je to mogoče, uporabljati zaprte pogonske sklope, poševno ozobljene zobnike in pravilno izbrati material za izdelavo mehanizmov, potrebnih za amortizacijo vibrirajočih in udarnih delov strojev. Če to ne zadošča, si pomagamo z drugimi ukrepi, kot je izolacija v posebnih prostorih ali kabinah, izdelanih oz. obloženi z ustreznimi materiali, ki vpijajo hrup in vibracije. Transportna sredstva ne smejo povzročati povečanega hrupa. Če je mogoče, je treba uporabljati sredstva notranje transporta brez tirnic, vozičke na gumijastih kolesih itd.

Ventilacijski in odpraševalni sistemi morajo imeti dušilce, ki zmanjšujejo hrup na raven, ki se ne razlikuje od splošnega hrupa v prostoru.

Če vibracije s konstrukcijo orodja in strojev niso v dopustnih mejah, so potrebni še drugi posebni varstveni ukrepi, kot so: postavljanje strojev in naprav v prtilične prostore zgradbe in na ločene temelje, povečanje mase temelja z izdelavo akustičnih tež in šivov okrog temelja, vgraditev amortizacijskih materialov pod temelje strojev, postavljenih na mednadstropnih konstrukcijah, izdelava posebnih kabin za čiščenje ulitkov velike serijske proizvodnje itd.

Poleg tega je potrebno za odpravo ali ublažitev vibracij izvesti še druge varstvene ukrepe, kot je obutev z debelimi podplati (gumijastimi), postavljanje ustreznih zastiral, uporaba klopi in stolov z amortizerji itd.

Osebna zaščitna sredstva pred hrupom

Kot osebna sredstva za varstvo pred hrupom uporabljamo:

1. vato za varovanje sluha — za hrup z močjo do 75 dB,
2. ušesne čepe za varovanje sluha — za hrup z močjo do 85 dB,
3. ušesne ščitnike za varovanje sluha — za hrup z močjo do 105 dB.

Sredstva za osebno varstvo morajo biti izdelana po za to predpisanim jugoslovanskem standardu.

Sredstva in oprema za varstvo pred hrupom ne smejo dražiti ušesa (ušesni kanal, ušesno školjko), mo-

rajo pa zagotoviti, da jakost ropota ne presega dovoljene oziroma predpisane meje.

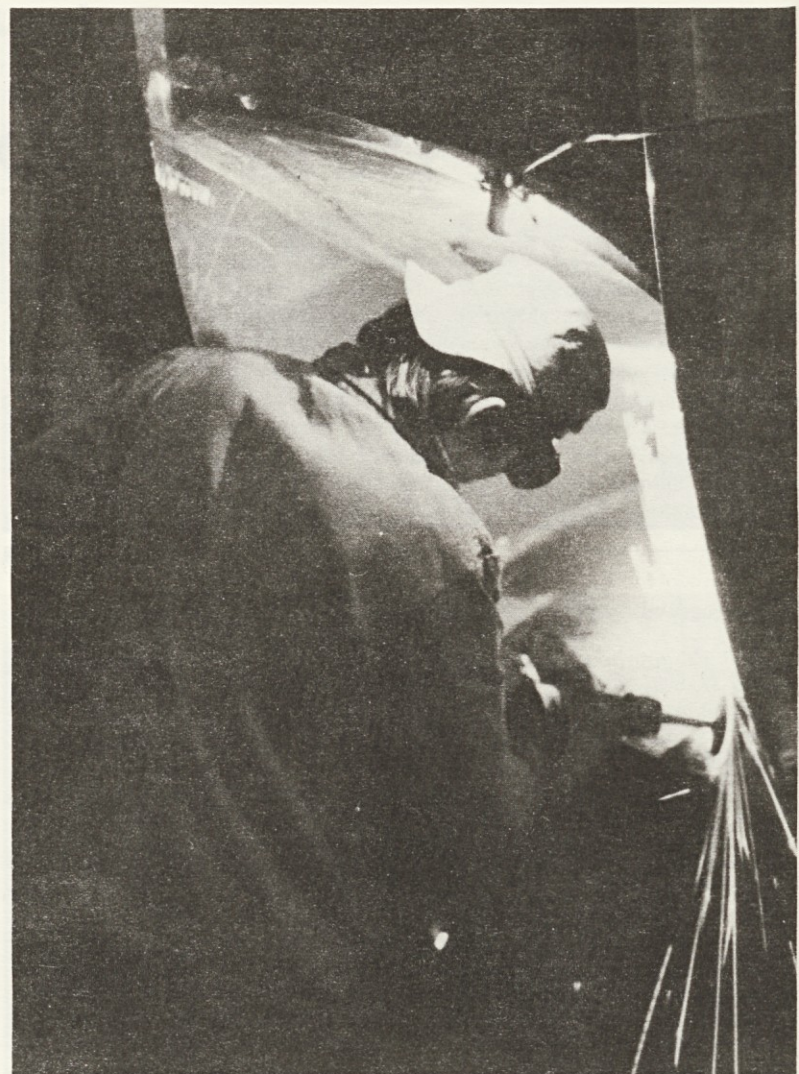
Za varovanje sluha sta predpisana naslednja jugoslovanska standarda:

- za ušesni zamašek proti hrupu, JUS Z.BI. 310,
- za ušesni ščitnik proti hrupu, JUS Z.BI.350.

Oba standarda sta predpisana z odločbo št. 10-8517/1 z dne 23.12.1963 (Ur. list SFRJ št. 4/64).

d) Delo po vročini in v območju toplotnega sevanja

Za delavce v talilnicah, pri ulivanju, pri izpraznjevanju form, kakor tudi za delavce pri strojih za tlačni liv je velika obremenitev tudi vročina. Površina taline namreč oddaja veliko količino toplote. Pri napravah in na mestih ulivanja se

(Foto: K. Gornik)

rileci in rezalci kovin varstvene dokolenke iz negorljive snovi (usnja, azbesta ipd.) ter čevlje s podplatom iz toplotno izoliranega materiala, ki varuje stopala pri hoji po segretyh površinah.

Za zavarovanje nog sta predpisana standarda:

- za dokolenke za topilce JUS F.El.001,
- za varovalne čevlje JUS Z.BI. 301

dipl. ing. Milan Srna

LITERATURA

1. Pravilnik o načinu in postopku za opravljanje preventivnih zdravstvenih pregledov delavcev (Ur. list SRS št. 33/71).
2. Pravilnik o tehničnih normativih za livarsko industrijo (Ur. list SFRJ št. 14/79).
3. Schütz, A. Wolf, D. Gase und Dämpfe an Giessereiarbeitsplätzen — Messung, Beurteilung, Schutzmassnahmen. Giesserei 67 (1980)

Nr. 3, S.67/73.

4. Lärmschäden vermeiden. Hütten- und Walzwerks-Berufsgenossenschaft. 1979, Nr. 7, S. 1/6.

5. Körner, H. J. Vorschriften zur Lärminderung am Arbeitsplatz. Wissensch. u. Umwelt 1978, Nr. 4, S. 193/99.

6. Baumgärtel, I. Unfallverhütung beim Einsatz brennbarer Formüberzugstoffe in Giessereibetrieben. Giesserei 63 1976, Nr. 5, S.105/10.

7. Umgang mit Katalysatoren beim Cold-Box-Verfahren. Arbeitsweise mit Katalysator-Luft-Gemischen. 4. Augsburg September 1982

8. Umgang mit Formstoff-Bindemitteln und Formüberzugstoffen. 2. bzw. 3. Augs. Juni 1981.

9. Gase und Dämpfe beim Einsatz von Formstoff-Bindemitteln und Formüberzugstoffen. 1. bzw. 2. Augs. Febr. Dez. 1980.

10. Pravilnik o sredstvih za osebno varstvo pri delu in o osebni varstveni opremi (Ur. list SFRJ št. 35/69).

Z DOKONČNO REGISTRACIJO

Interna banka sozda ZPS

V začetku oktobra so na registracijskem sodišču v Ljubljani po petih letih ustanavljanja končno registrirali interno banko sozda ZPS in ji s tem prižgali zeleno luč za nemoteno delo. Čeprav je interna banka med svojim ustanavljanjem že opravljala nekatere denarne posle za svoje članice — delovne organizacije našega sozda, lahko trdimo, da je prišla njena registracija ob pravem času. V interni banki namreč poudarjajo, da bo prav zapleten finančni položaj številnih delovnih organizacij sozda ZPS pospešil finančno sodelovanje, s tem pa marsikateremu finančnemu delavcu v DO olajšal težave pri najemanju posojil za vsakomesečne osebne dohodke.

S tako imenovanim obračanjem denarja naj bi torej interna banka sozda premoščala vse pogostejše likvidnostne težave naših delovnih organizacij. Zato v njej vse bolj intenzivno razmišljajo, da bi namenili tistim delovnim organizacijam, ki denarja nimajo, denar tistih delovnih organizacij, ki ga imajo. Prav sedaj pripravljajo oceno problemov likvidnosti, ki jo bodo potem s finančnimi strokov-

njaki iz delovnih organizacij pregledali in nato skupaj pripravili ukrepe za izboljšanje likvidnostnega položaja. Zdi se nam, da je ta akcija še zlasti pomembna z vidika pričakovanih novih zveznih predpisov, ki naj bi po nekaterih ocenah likvidnostni položaj v delovnih organizacijah samo še poslabšali.

Poleg likvidnosti bodo v interni banki sozda ZPS namenili vso svojo pozornost, predvsem pa denar, za uresničevanje naložb (združena sredstva amortizacije), pa za nakup surovin in reprodukcijskega materiala. Prepričani so, da bodo s skupnimi močmi lahko premostili marsikatero težavo, ki danes pesti naše delovne organizacije. Seveda pa pri tem poudarjajo, da bo bistvo reševanja vseh problemov v optimizaciji zaloga (te so bile v letošnjem prvem polletju v DO našega sozda ocenjene kar na 10 milijard dinarjev), pa v pospeševanju proizvodnje z večjo produktivnostjo dela, hitrejšem obračanju zaloga in obratnih sredstev in nenazadnje v pospeševanju izvoza, zlasti na konvertibilne trge.

V. Guček

Produktivno zaposlovanje

Te dni so v delegacijah socialnega varstva med drugim obravnavali tudi analizo o uresničevanju zaposlovanja v prvih 6 mesecih letošnjega leta v naši republiki.

Na skupščini Samoupravne interesne skupnosti za zaposlovanje občine Ljubljana-Siška smo še posebno pozornost posvetili gibanjem na tem področju v naši občini.

Menimo, da je prav, da o problemih zaposlovanja seznanimo tudi širši krog naših delavcev, saj je zaposlenost oziroma problem nezaposlenosti pomembno družbeno-ekonomsko, hkrati pa tudi občutljivo socialno politično vprašanje, ki mora zanimati vsakogar od nas.

Osnovna ugotovitev analize je, da je nezaposlenost rasla počasneje, kot smo, upoštevač nekatere napovedi, predvidevali. Tako je bilo ob koncu avgusta v občini Ljubljana-Siška prijavljenih 324 iskalcev zaposlitve. V prvem polletju letošnjega leta je bilo možno pokriti le 61,4% potreb, ki so jih izrazile organizacije združenega dela. To pomeni, da je v občini Ljubljana-Siška prostih še okoli 1400 delovnih mest. Največ nezasedenih delovnih mest je takšnih, za katera se zahteva višja strokovna izobrazba, predvsem za proizvodne usmeritve, in delovnih mest, za katera se zahteva priučitev. Sicer pa je zaposlovanje v prvem polletju v skladu z resolucijo in precej pod tistim, kar so delovne organizacije v svojih gospodarskih načrtih v začetku leta napovedale. Razlogov za to je več; na tem mestu omenjamo dva, za katera menimo, da sta v tem trenutku najpomembnejša. To sta:

- težje gospodarske razmere in v zvezi s tem pomanjkanje surovin in reprodukcijskih sredstev, predvsem iz uvoza;
- pomanjkanje delavcev takšnih poklicev, ki jih delovne organizacije iščejo.

S podobnimi težavami se srečujemo tudi v Litostroju, saj tudi pri nas gospodarskega načrta v zvezi z zaposlovanjem še nismo uresničili. Ob koncu septembra je bilo zaposlenih 4224 delavcev, kar je še vedno za 65 delavcev manj, kot smo načrtovali z letnim načrtom zaposlovanja. Izredno močno odstopanje od načrtovanega zaposlovanja je predvsem v TOZD Proizvodnja preoblikovalne opreme in TOZD Transportna vozila in naprave. Tudi v ostalih proizvodnih tozdh nismo uspeli pokriti vseh potreb po delavcih, vendar so tu odstopanja manjša. Še vedno pa ne moremo biti zadovoljni s kvaliteto delavcev, ki jih sprejemamo v delovno razmerje (premajhno strokovno znanje, premalo delovnih izkušenj). V tem trenutku bi potrebovali večje število delavcev za delo v mehanskih obdelavah vseh proizvodnih tozdov, predvsem strugarje, rezkalce, brusilce, in za delo v metalurških obratih, kjer iščemo metalurške tehnike, livarje in delavce za ostala dela v livarnah.

V prvih devetih mesecih letošnjega leta smo v naši delovni organizaciji zaposlili na novo 488 delavcev, od tega jih je bilo 396 sprejetih na proizvodna dela in naloge. S kvalifikacijsko strukturo novo sprejetih delavcev ne moremo biti zadovoljni, saj še vedno zaposluje precej delavcev brez vsake strokovne izobrazbe. V prvih devetih mesecih smo sprejeli 103 takšne delavce, toliko jih je v tem času tudi zapustilo našo delovno organizacijo.

V okviru obravnavanja analize uresničevanja zaposlovanja smo posebno pozornost posvetili nekaterim področjem, ki smo jih že s sprejemom načrta zaposlovanja opredelili kot pomembna. Med ta

področja sodijo:

- zaposlovanje pripravnikov;
- pogodbeno delo;
- delo preko polnega delovnega časa (nadurno delo);
- izmensko delo;
- zaposlitev delavcev, ki izpolnjujejo pogoje za upokožitev;
- izpolnjevanje minimalnih standardov.

Za občino Ljubljana-Siška velja ugotovitev, da zaposlovanje pripravnikov poteka v skladu z letnim načrtom, čeprav je treba poudariti tudi to, da vse preveč pripravnikov stopa v delovno razmerje za določen čas. S stališča zaposlovanja je to negativen pojav. Pogodbeno in nadurno delo je v upadanju, prav tako pa je tudi manj zaposlenih delavcev, ki so že izpolnili pogoje za starostno upokožitev. Izmensko delo se sicer postopoma povečuje, vendar prepočasi. Tudi pri zagotavljanju minimalnih standardov pri zaposlovanju še ne moremo biti zadovoljni.

In kako je z izvajanjem SaS o usklajevanju letnih načrtov zaposlovanja na teh področjih v Litostroju?

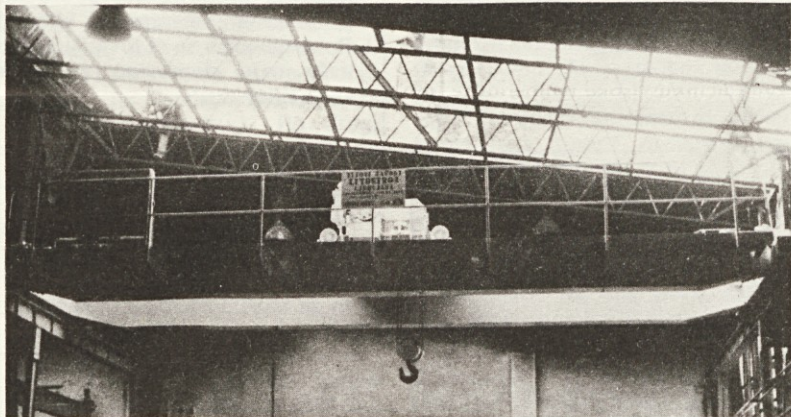
V prvih devetih mesecih smo zaposlili 68 pripravnikov, od tega 10 za določen čas. V delovni organizaciji, izvzet je Izobraževalni

center Litostroj, imamo sklenjeni dve pogodbi o delu. V primerjavi z lanskim letom se je število nadur v prvih 6 mesecih zmanjšalo za 80154 ur ali za 42,5%. V mesecu juniju je v dveh ali več izmenah delalo 794 delavcev, kar je komaj 20% vseh zaposlenih. Ob zaključku prvega polletja smo imeli v delovnem razmerju 4 delavce, ki so že izpolnili oba pogoja za starostno upokožitev.

Pri zagotavljanju minimalnih standardov glede stanovanjskih pogojev večini sprejetih delavcev nudimo bivanje v naših samskih domovih. Delavcev, ki stanovanjskega vprašanja nimajo vsaj začasno rešenega, ne sprejemamo v delovno razmerje. Žal moramo ugotoviti, da smo pri izvajanju zagotavljanja minimalnih standardov ob zaposlovanju še vedno premalo dosledni. Minimalne standarde glede organizirane prehrane v naši delovni organizaciji v celoti izpolnjujemo.

Pred nami je priprava gospodarskega načrta za leto 1984. Sestavni del tega gospodarskega načrta je tudi načrt zaposlovanja. Pri načrtovanju kadrov za prihodnje leto bo potrebno še bolj upoštevati načelo produktivnega zaposlovanja, to pa pomeni zaposlovati delavce na takšna delovna mesta, na katerih bomo lahko ustvarjali večji dohodek. Na ta način bomo ustvarili pogoje za zaposlovanje novih delavcev.

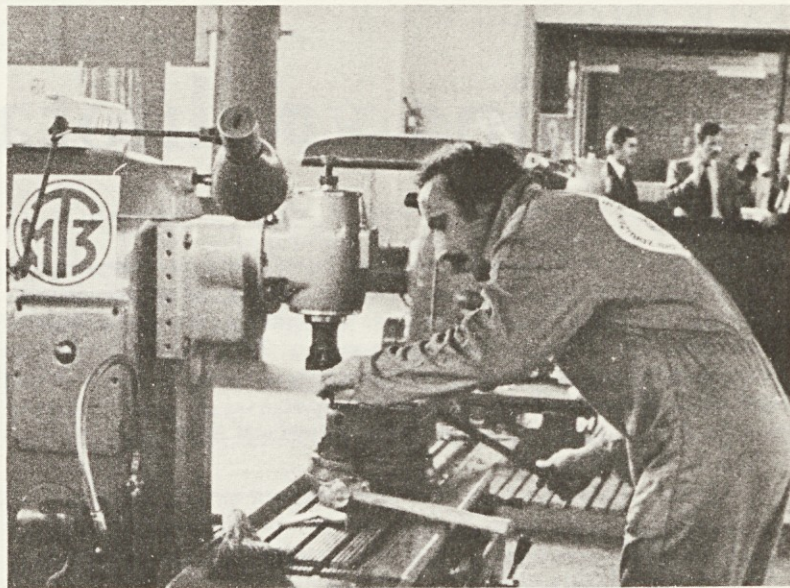
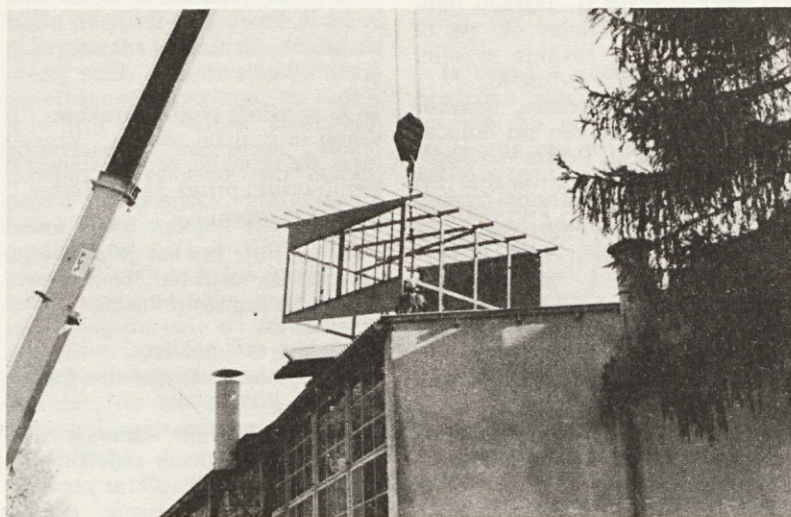
Ivo JARC

Izboljšave v kalilnici

Z nabavo peči DEGUSSA smo pred leti močno posodobili dotedanji zastarel postopek termične obdelave. Nov tehnološki postopek pa je zahteval še dodatno rekonstrukcijo prostorov ter tehnoloških karakteristik žerjava v kalilnici. Dosedanji žerjav je imel prepočasen spust, zato se je pri spustu obdelovancev v oljno kopel pojavljal visok plamen, ki je ogrožal požarno varnost, kakor tudi varnost delavcev. Na ta način tudi nismo dosegli najvišje kvalitete termične obdelave.

Z izdelavo novega žerjava, katerega smo te dni namestili na žerjavno progo v kalilnici, smo dosegli večstopenjsko spuščanje, kar zagotavlja varnejše in kvalitetnejše delo. Poleg novega žerjava smo na streho namestili še prezračevalni nadstrešek, ki bo v veliki meri izboljšal delovne pogoje tega oddelka. Nov žerjav je delo litostrojskih strokovnjakov. Predvsem po zaslugi delavcev tozda Ivet je bil žerjav izdelan v zelo kratkem času, kar predstavlja svojevrsten dosežek.

Savo Raičević na zveznem tekmovanju (Foto: M. Šček)

17. srečanje

10. oktober je praznik kovinarjev Jugoslavije. V spomin na ta dan leta 1919, ko se je tovariš Tito včlanil v sindikat kovinskih delavcev, slavijo kovinarji Jugoslavije svoj praznik z delovnim tekmovanjem najboljših kovinskih delavcev iz posameznih republik in pokrajin. Tekmujejo v 12 poklicih, vzporedno pa potekajo še spremljajoče prireditve.

Letošnje 17. srečanje kovinarjev Jugoslavije je bilo od 7. do 10. oktobra v Skopju. Praktični del tekmovanja je potekal v hali skopskega sejma in Metalurških zavodih "TITO". Slovenska ekipa je imela 24 tekmovalcev v 12 poklicih, med njimi so bili tudi trije tekmovalci iz Litostroja: rezkalca Andrej Adamič in Savo Raičević ter livar Tone Ogrin.

Tekmovalci so se zbrali na skupnih pripravah v sindikalnem domu v Radovljici, kjer so se pripravljali na teoretični del tekmovanja, varilci pa so v Železarni Jesenice še zadnjikrat preizkusili svoje praktično znanje. Slovensko ekipo so sestavljali najboljši tekmovalci s 7. republiškega tekmovanja, prvo in drugouvrščeni v 12 poklicih, vendar so bili to hkrati predstavniki iz vse Slovenije — od Izole do Murske Sobote, od Jesenice do Krškega, Idrije, Tolmina, Senožeč, Loža, Ljubljane, Trbovelj, Titovega Velenja, Kamnika, Žalca, Maribora in Ptuja. V strokovnem delu ekipe so bili poleg vodje tudi člani ocenjevalne žirije republiškega tekmovanja, strokovnjaki za posamezne poklice kovinarjev.

Polet z letalom z Brnika preko Maribora in Sarajeva do Skopja je bil za posameznike prvi polet sploh, zato so pristali primerno utrujeni. Po namestitvi v hotelu smo najprej odšli pogledat delovna mesta in stroje. V pravilih tekmovanja piše, da mora biti tekmovallec pred tekmovanjem seznanjen z risbo, strojem in potrebnim orodjem. Naši tekmovalci pa so dobili pravočasno le risbo, ki se delno lahko še spremeni, stroje so tokrat videli prvič, spiska orodja pa še vedno niso dobili. Zato so posamezniki postajali nestrpni, lotevala se jih je že prva trema.

Zbor delavcev, ki ga sestavljajo vsi tekmovalci, je naslednji dan vodil predstavnik Slovenije, naš tekmovallec Savo Raičević. Po izvolitvi samoupravnih organov se je tekmovanje začelo, s tem pa se je začelo tudi nenehno spreminjanje že dogovorjenega programa tekmovanja. Teoretični del tekmovanja je bil v soboto 8. oktobra predstavljen s 7. ure zjutraj na 18. uro zvečer, ob 9. uri pa se je začel praktični del tekmovanja. Andrej, ki je delal v 1. izmeni rezkalcev, je nestrpno čakal, kakšno orodje mu bodo prinesli, saj je bilo le-to osnova za izbiro postopka dela. Po pregledu orodja je ugotovil pomanjkljivosti in nanje opozoril, za odpravo pomanjkljivosti pa so organizatorji potrebovali poldrugo uro. Pri nekaterih drugih poklicih so začeli tekmovanje šele popoldne, ker ni bilo pravočasno vse pripravljeno za začetek praktičnega dela.

Primerno utrujeni po neštetih zapletih in pomanjkljivostih, na katere smo dosledno opozarjali našega predstavnika v zvezni žiriji, so tekmovalci ob 18. uri zvečer pisali teste iz teoretičnega dela tekmovanja, ki obsega znanja iz samoupravljanja, varstva pri delu, splošni del za vse kovinarje in strokovni del za vsak poklic. Slovenski teksti so bili zelo nečitljivi (slab tisk), zato je slovenski predstavnik v centralni ocenjevalni žiriji hodil od razreda do razreda in tekmovalcem prevajal nerazumljiva in nečitljiva vprašanja. Testi so bili po naši oceni prezahtevni, vprašanja niso bila natančno postavljena, prav tako ne odgovori, ki so bili tudi neustrezni in nepravilni za zastavljena vprašanja. Vodja slovenske ekipe se je pritožil in zahteval temeljit razgovor s člani centralne žirije tekmovanja. Ta je pritožbe delno upoštevala, v nekaterih primerih celo oporekala avtorjem naših priročnikov, na katere smo se v pritožbi sklicevali.

Razgovor o pravih odgovorih na teoretična vprašanja smo vneto nadaljevali kar na cesti in med potjo v Makedonski narodni teater, kjer je bila svečana prireditev v čast dneva kovinarjev Jugoslavije. Predstava je ponazarjala pot in razvoj kovinarskih delavcev od začetka do danes. Izvajali so jo številni mladinci, uporabili pa so neštete tehnične zmogljivosti modernega skopskega teatra, zlasti gibljivost odra v več smereh in nivojih, kar nas je močno prevzelo.

Zadnji dan tekmovanja, v ponedeljek 10. oktobra, je bil organiziran obisk v delovnih organizacijah v Skopju. Slovenska ekipa je bila gost Tovarne avtobusov 11. oktobra, ki ima podobno dejavnost kot Avtomontaža.

Rezultati 17. srečanja kovinarjev Jugoslavije so bili za slovensko ekipo povprečni: eno 1. mesto — varilec REL, tri 2. mesta — plamenski varilec, varilec TIG in avtomehanič diesel ter dve 3. mesti — varilec MAG in strojni kovač. Sodelovalo je 182 tekmovalcev iz 8 republik in pokrajin, najmlajši tekmovallec je bil star 24 let, najstarejši pa 55 let.

Ob delovnem tekmovanju kovinarjev so potekale tudi naslednje spremljajoče prireditve: razstava TITO — KOVINAR, akcijska konferenca komunistov kovinskega področja Jugoslavije, na kateri je sodeloval tudi naš generalni direktor tov. Mirko Jančigaj, dipl. inž., pa še razstava slikarskih del kovinarjev in literarni večer.

Mira Šček

KAJ JE DELO PSIHologa

Temeljna vrednota je človek

Psihologija je znanost o človekovi osebnosti, torej ne more obstajati zunaj dejanskih življenjskih razmer. Zato se psiholog, ki prenaša izsledke te znanosti v prakso, zavestno trudi, da bi se razvile primerne psihološke oblike dela, kjerkoli je to potrebno in možno. Za psihologa je temeljna vrednota človek kot posameznik. V neposrednem delu z ljudmi, v okviru določenega delovnega mesta, vodi psihologa osnovni cilj: pomagati posamezniku, ker ve, da bo tako najbolj koristil delovni organizaciji, za katero dela, in družbi nasploh.

Pri reševanju neke strokovne naloge so potrebne kvalitetne informacije. Za psihologa te v veliki meri temeljijo na podatkih, dobljenih s pomočjo pripomočkov za delo — psihodiagnostičnih sredstev. Vendar je posamezno psihodiagnostično sredstvo samo majhen sestavni del psihološkega dela pri reševanju neke strokovne naloge. Tako je na primer posamezen element, posamezen test le del psihološkega pregleda, ki je sistematičen postopek zbiranja, selekcioniranja, razporejanja in združevanja posameznih podatkov, sodb, ocen in napovedi. Oblikovan je na osnovi problematike (na primer zahtev dela) in po potrebi razširjen zaradi posebnosti posameznika.

Psihološki pregled lahko primerjamo z metodološkim potekom raziskovalnega procesa:

- prepoznavanje, opredelitev in ocenitev problema (opaziti in omejiti problem v okolje, s ciljem, ki naj prispeva k reševanju, upoštevajoč zahteve in okoliščine),
- izbor in odločitev za najprimernejše izvore podatkov (oblikovanje programa pregleda — izbor psihodiagnostičnih sredstev, uporaba znanih podatkov),
- zbiranje podatkov (izvajanje programa pregleda),
- obdelava, urejanje in analiziranje podatkov (vrednotenje, interpretiranje),
- združevanje podatkov v zaključek (povezovanje podatkov in zaključevanje).

Psihološko mnenje je povzetek naših spoznanj o posamezniku, skupini, pojavi, postavljenih v odnos do zahtev, do problema in predstavlja psihologov prispevek k reševanju problema. To pa pomeni, da je treba za mnenje upoštevati vlogo in pomen številnih, za presojo potrebnih podatkov o posamezniku ali skupini in nikakor ne na primer samo podatkov o sposobnostih ali celo samo posameznih testnih rezultatov.

Diagnostične storitve, povezane v psihološki pregled, opravljajo psihologi v različnih oblikah in obsegu na raznih področjih dela. Narava, namen in posledice psihološkega diagnostičnega dela zahtevajo še prav posebno strokovno in odgovorno ravnanje psihologa z doslednim upoštevanjem etičnih načel.

Zaradi navidezne enostavnosti postopka dobivanja podatkov ter enostavnosti in izoliranega gledanja na psihološka diagnostična sredstva (test, testiranje, točkovanje in podobno) se namreč kaj rado zaide v poenostavljanje tega sicer kompleksnega in zahtevnega dela.

Zaradi upadljivosti posameznih elementov psihološkega pregleda ti elementi lahko opazovalca ali udeleženca izven stroke motijo, da težko uvidi kompleksnost dela v celoti ter pravilno razume vlogo posameznih elementov za doseganje cilja pregleda.

Med uporabniki psiholoških mnenj-podatkov se pojavlja negativno stališče do psihološkega dela predvsem v fazi nezadostne in nepopolne informiranosti ali nepoznavanja možnosti sodelovanja psihologa v nekem strokovnem timu ali strokovnem procesu. Stališče se spremeni, ko so na voljo prvi primerno prikazani rezultati in pride do prvega pozitivnega sode-

lovanja. V sodelovanju se uporabnik nauči postavljati zahteve, videti problem tudi v luči psiholoških podatkov in dobi vsaj osnovno predstavo o tem, kaj od psihologije lahko pričakuje.

Vključevanje psihologije v interese in delo naše družbene skupnosti je prav gotovo v veliki meri odvisno od uspešnosti komuniciranja psihologa. Odvisno je od njegove sposobnosti opažanja in razumevanja informacij o potrebah po pomoči psihologa okolju (na primer v izobraževalnem procesu, v procesu zdravljenja). Odvisno je od njegovega znanja, ki je potrebno za dajanje pomoči in pa v veliki meri tudi od njegove sposobnosti dajanja kvalitetnih informacij o rezultatih psihološkega dela. Le tako bo lahko sodeloval pri iskanju načina in poti za reševanje problematike. Torej je od psihologov in kakovosti njihovega dela odvisno, kako se bodo z uporabniki svojih strokovnih informacij še naprej povezovali, ponudili svoj strokovni prispevek združenemu delu in družbi v najširšem pomenu besede.

Psihologija in celotno področje ved, ki obravnavajo interese delavca v združenem delu, predvsem v proizvodnem procesu, postaja vse bolj potrebno. V ljudeh, v njihove-

vem delu je naše bogastvo za močnejši razvoj: učinkovitejše opravljanje dela, smotrnejše izobraževanje in zaposlovanje, kakovostno samoupravno organiziranje dela in poslovanja. Rezerve so v organiziranosti, racionalnosti in usmerjenosti dela, v sposobnostih ljudi, v njihovem kreativnejšem sodelovanju in motiviranosti za delo.

Psiholog s svojim delom prispeva k duševnem zdravju delovnih ljudi, v vseh fazah, od ranega otroštva do zrelega — delovnega obdobja. Duševno zdravje ne pomeni le odsotnost duševne bolezni. Po definiciji svetovne zdravstvene organizacije je namreč zdrava osebnost tista, ki je sposobna ustvarjati harmonične odnose z drugimi ljudmi in ustvarjalno sodelovati pri fizičnem in socialnem vplivanju na svoje okolje. V naši samoupravni socialistični ureditvi ima to še poseben pomen.

Tatjana Ivanič-Lukič

PORTRET

Tone Erman »Eto«

Nasmehan in razpoložen je s pozdravom "Dobro jutro!" stopil v sobo. Kot da je njegova dobra volja nalezljiva, kajti vsi, ki smo bili tedaj v pisarni, smo se vidno razveselili. Pa verjetno ne le zaradi Tonetove vedrine, ampak tudi zaradi njega samega. Kot Kekec, ki je po planinah pel: "Dobra volja je najboljša..."

Pogovor s Tonetom Ermanom je hitro stekel. To ni nič nenavadnega, kajti zgovoren in sproščen, kot je, se nam je kar sam predstavil kot človek: — ki je dobre volje.

Upošteva načelo, da tedna nikoli ne začne slabe volje, ker je še daleč do sobote. Dobre volje sploh ni težko biti, če je človek v sebi urejen, če ima zavest o samem sebi, o svojem obstoju. Če pa kaj poruši dobro razpoloženje meni, da se je potrebno "medfazno korigirati". Nekje je prebral izrek: "Velik je tisti, ki se ne zgane brez velikega vzroka."

— ki ima napake.

Med drugimi napakami tudi slabo sliši: zlobni jeziki trdijo, da le tisto, česar noče. Ko pa sede v avto za volan, ima predpisana očala na polici.

— ki je preživel svoj dopust v lanskem letu na "malti", letos pa na "fasadi" (skoraj se sliši kot na

Koversadi). Sicer pa že štiri leta ni ugnel oditi na dopust.

— ki pravi: "Prosti čas, kaj je to?"

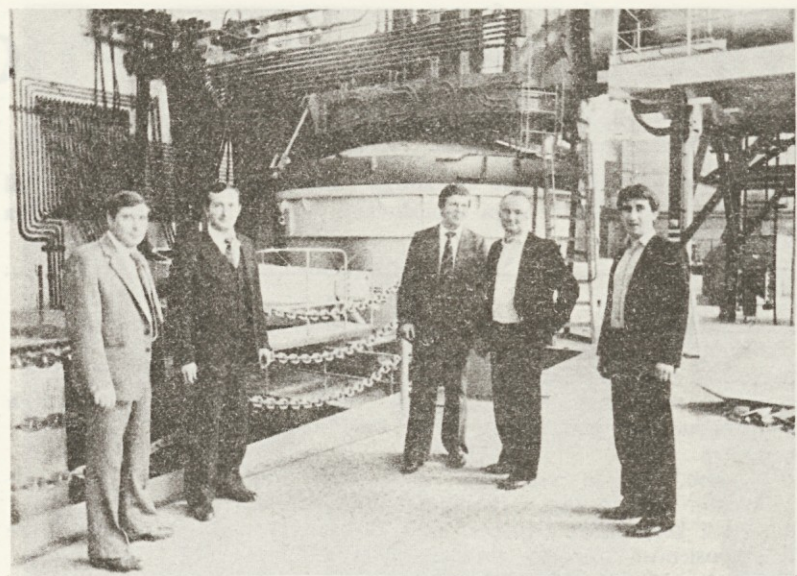
Govorimo, da se v prostem času ukvarjamo s takimi in drugačnimi konjički. Tonetu pa so konjički delo, delo, ki mu gre od rok, kot temu pravimo, ki uživa v njem. Pravi, da ni dela, ki bi ga ne veselilo. Če pa govorimo že o pravih konjičkih, potem so to: šport, planinarjenje, smučanje, fotografiranje, pisanje (tudi pesmi in priložnostnih zdravljic), ter celo scenarij (za njega je prejel II. nagrado filmske produkcije Triglav, I. pa ni bila podeljena), slikanje v oljni tehniki, pa še bi se kaj našlo.

— ki je, kot komercialist, neizprosen in nekompromisen pri odločitvah, človek načel. Pozna vso Jugoslavijo. Povsod ima prijatelje. Pri njegovem delu mu je poseben užitek to, da poslovni sodelavci postajajo njegovi prijatelji.

Ne sliši redko, ko mu kateri od številnih poslovnih partnerjev reče: "Mi nismo 'mušterije', temveč prijatelji!"

— ki ti lahko vsak trenutek pove kje in kdaj je zrastle bodisi majhna ali velika elektrarna v Jugoslaviji.

— ki ceni odkrito in pošteno besedo pri ljudeh, pri dekletih pa še prijazen nasmeh.

Obisk iz Leningrada

V okviru dogovorov o sodelovanju med Zveznim odborom sindikata kovinarjev Jugoslavije in Zvezo sindikatov Jugoslavije ter sindikatov kovinarjev ZSSR in dolgoletnim sodelovanjem konferen- ce OOS TZ Litostroj je v času 20. do 25. septembra 1983 našo delovno organizacijo obiskala tričlanska delegacija iz LMZ Leningrad, pod vodstvom njihovega predsednika sindikata.

Namen obiska je bil krepitev prijateljskih odnosov in boljše medsebojno spoznavanje med obema delovnima organizacijama. Naši gostje so se seznanili tudi z delovanjem Zveze sindikatov, Zveze komunistov, Zveze socialistične mladine in samoupravnih organov v Litostroju in Jugoslaviji sploh.

Pri vseh dosedanjih in predvsem zadnjih razgovorih smo ugotovili, da je interes obojestranski, da se še naprej pogloblja sodelovanje in poznavanje delovanja družbenopolitičnih organizacij v obeh kolektivih o samoupravnem odločanju, oziroma o odločanju in vlogi delavcev v organih upravljanja.

Pogovarjali smo se tudi o možnostih sodelovanja na tehnično proizvodnem področju. Pri tem se je pokazalo zanimanje za kooperacijsko sodelovanje pri izdelavi novih turbin. Tovariši iz delovne organizacije LMZ LENINGRAD so predlagali, naj bi potekala izmenjava izkušenj ter znanja in izmenjava strokovnjakov in delavcev s področja metalurgije, varjenja in konstruiranja.

Ob zaključku smo sklenili dogovor in podpisali protokol o nadaljnjem sodelovanju družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih organov ter o pristopu h konkretnem sodelovanju na tehnično proizvodnem področju, s predlaganim in dogovorjenim programom, katerega naj bi sprejeli v obeh delovnih organizacijah. Po razgovorih so si tovariši iz Sovjetske zveze ogledali Ljubljano in našo ožjo domovino z njenimi zgodovinskimi in kulturnimi znamenitostmi.

P. Stupnikar

— ki ga jezi neživljenjsko papirna- to obnašanje pri delu, namesto, da bi zavihali rokave in poprijeli za delo.

— ki ga moti tozdrovsko obnašanje. Pravi: vsi smo v Litostroju, zato tudi tako delajmo. Tako kot smo skupaj veseli uspehov, moramo tudi skupaj prenesti neuspehe in se potruditi, da se ti ne bi ponavljali. Žal ni tako! Meni, da mora vsak član kolektiva "plačo" zaslužiti in ne prejeti.

— ki živi z Litostrojem, v katerega je prišel pred 25-letji že s petnajst- letno delovno dobo. Iz Litostroja bo odšel v pokoj, o čemer sprev- govori z rahlo otožnostjo, ker ne bo mogel kot komercialist videti dokončanih poslov, ki so sedaj že sklenjeni ali pa so še v teku.

— ki je dopisnik časopisa Lito- stroj, pa tudi kritičen in objektiv- en član uredniškega odbora. Po nje- govem mnenju mora biti pisanje kratko, razumljivo, tekoče in zani- mivo. Njegovi prispevki so taki, podpis njegov pa je ETO (Erman TOne), kdor tega še ne ve.

— ki je krvodajalec. Osemindvaj- setkrat je že dal kri iz človekoljub- nih namenov.

— ki je oče sedmih otrok — sina in šestih hčera. Ker jih je že nekaj poročenih, šteje sedaj njegova ožja družina 21 članov.

— ki je učitelj svojim otrokom. Pri vzgoji se je držal načela: "Vzgajaj tako, da se nikoli ne boš sramoval svojih otrok, otroci pa ne staršev." To mu je uspelo.

— ki spoštuje vse kar je pridoblje- no z delom, kajti tudi Tone je zelo delaven in zagnan pri delu.

— ki ima več poklicev, med dru- gim: KV mizar, knjigovodja, tehni- ni vodja, komercialist.

— vršilec različnih samoupravnih in družbenopolitičnih zadolžitev — med drugim je bil večkrat predse- dnik disciplinske komisije, delegat

delavskega sveta itd.

— odlikovan z redom dela s srebr- nim vencem. Poleg tega pa je pre- jel še številna odlikovanja in pri- znanja različnih klubov, društev itd.

— ki bo kot edini Litostrojčan sodeloval pri organizaciji zimskih olimpijskih iger v Sarajevu 1984.

— ki v medsebojnih odnosih po- greša več srčne kulture in pošteno- sti, ki ima prepričanje za vse dneve enako, ne za nedeljo takšno, za ostalih šest dni v tednu pa drugač- no.

— ki je zdrav, kljub svojim šestim križem, ki jih nosi.

Pred nekaj leti bi moral oditi na operacijo žolčnih kamnov, pa je v tem času raje položil temelje za novo hišo. Danes ima hišo dogra-jeno, z njo tudi dolgove, kamni pa mu nagajajo le še po žolčnih raz- pravljanjih, ki ostajajo brez upo- rabnih odločitev.

Ob koncu pogovora pa je še dejal: "Kadar ima človek svoj glas v javnosti, je ta vedno slabši ali boljši, kot si ga človek zasluži!"

To je torej naš Tone. Vse o sebi je sam povedal, le tega ne, kaj mi drugi mislimo o njem. Verjetno ga je življenje naredilo takega, kot je. Življenje polno dela in aktivnosti na vseh koncih in krajih. Na vsako vprašanje najde odgovor, ki je hkrati moder in zašiljen s humor- jem. Tak, kot je on sam.

S. Mrkun

V to so me prisilili...

POVEJ MI, V KATERI OBČINI STANUJEŠ, IN POVEM TI, KOLIKO BOŠ PRISPEVAL ZA ZDRAVSTVENE STORITVE

Kaj povzroča vročo kri

Že samo ime skupna poraba zveni nekako v nasprotju z stabilizacijo, ker pač predstavlja porabo, ki jo v zadnjem času tako kritiziramo. Če isto zadevo imenujemo malce drugače in se s tem približamo pravi definiciji, bi to "grozno" porabo lahko imenovali tudi skupno potrebo. Že samo ime je stvari postavilo na druge temelje in če sedaj za temi potrebami vidimo otroško varstvo, izobraževanje, zdravstveno varstvo, kulturo, telesno kulturo, socialno skrbstvo, bomo na zadevo že gledali realno.

V septembru so delegati vseh SIS družbenih dejavnosti na vrat na nos sprejemali spremembe in dopolnitve svojih planov, in to občin-skih ter mestnih za leto 1983 in tudi usmeritve za leto 1984. Osnovni problem je bilo pomanjkanje sredstev v teh dejavnostih. Pri snovanju prvotnih planov za leto 1983, narejeni so bili na osnovi srednjeročnih planov, ter resolucije o družbenoekonomskem razvoju Ljubljane v letu 1983, so upoštevali nominalno rast porabe sredstev za 12,7%. Pri tem naj bi posamezne dejavnosti upoštevale pri izračunu rasti osebnih dohodkov svojih delavcev porast za 12% in porast materialnih stroškov za 20%. Zakon, ki ga je sprejela skupščina SFRJ, omejuje rast skupne porabe v letu 1983 na 13% v primerjavi z realizacijo v letu 1982, razen sredstev za socialne primere. Do tu je položaj še nekako urejen, saj se z zakonom predpisana stopnja rasti sredstev skoraj pokriva s planiranimi. Tu pa povzroča težave nesrečna visoka inflacija, ki povečuje materialne stroške z 20% na 30%. Nikakor ne bi bilo pravilno, da delavci v družbenih dejavnostih s osebnimi dohodki še bolj zaostajajo kot drugi delavci, zato je potrebno tudi zvišati odstotek rasti osebnih dohodkov z 12% na 19%. Naenkrat je dotok sredstev manjši kot poraba in potrebno je spremeniti plane, tudi vsebinsko. Pojavita se dve možnosti ob dejstvu, da že sam zakon onemogoča povečanje sredstev od prispevne stopnje, in sicer krčenje programov oziroma

da manjkajoči del sredstev prispeva neposredni uporabnik — občan in svojega žepa.

Pri sprejetih ukrepih je bila upoštevana kombinacija obeh možnosti s tem, da tudi delavci v družbenih dejavnostih s primernejšo organizacijo dela prispevajo svoj delež k ureditvi razmer.

V normalnih razmerah, bolje rečeno v zlatih letih našega razvoja, obremenitev delavca z raznimi participacijami ne bi pomenila kdove kakšnega problema. Danes v času naglega padanja realnega osebnega dohodka (po nekaterih podatkih je povprečni osebni dohodek v letu 1983 na ravni leta 1965), pa pomeni za delavca to dokajšnje breme. Če pa upoštevamo še, da bodo realni osebni dohodki v prihodnjem letu padli še za 5 do 10%, je položaj še posebno zaskrbljujoč. Nekateri sicer zatrjujejo, da osebni dohodki ne smejo več padati, vendar podatek, da bomo v letu 1984 imeli v Sloveniji na razpolago le še 80% družbenega dohodka, kar je 2% manj kot v letošnjem letu, demantira ta zatrjevanja.

Če celovito gledamo na problematiko delovanja SIS družbenih dejavnosti, lahko vidimo, da tudi višje participacije na tem področju vplivajo na padec življenjskega standarda prebivalstva. Po drugi strani pa se moramo zavedati, da je naša skupna "malha" prazna in si visokega standarda na področju skupnih potreb (porabe) prav gotovo ne moremo in ne smemo privoščiti.

Nekateri trdijo, da imamo standard zdravstvenega varstva v Sloveniji na ravni, ki ga ni para v svetu, tudi v najrazvitejših zahodnih državah in ZDA ne, in da moramo ta standard vendarle prilagoditi našim zmoglostim, s tem seveda, da zdravstvena zaščita prebivalstva ne bo bistveno slabša. Za ilustracijo navedimo nekaj števil o naših obiskih v zdravstvenih ustanovah. Vsako leto je v Sloveniji 11 milijonov pregledov pri splošnem zdravniku, 2 milijona pri specialistih, 330 tisoč sprejemov v bolnišnice, 13 milijonov izdanih receptov, 40 tisoč ljudi je vsak dan odsotnih z dela zaradi bolezni. Po številu postelj v bolnišnicah na tisoč prebivalcev smo na prvem mestu na svetu, pred ZDA. Iz teh podatkov je razvidno, da imamo zelo dobro razvito zdravstveno varstvo, in tudi na drugih področjih družbenih dejavnosti je podobno. Tudi pri kulturi smo glede na število prebivalcev in število kulturnih ustanov, ter po številu umetnikov verjetno med prvimi v svetu, kar je potrebno, če hočemo ohraniti svojo narodno identiteto.

Vroč kri so povzročile predvsem spremembe v zdravstvu in šolstvu. V šolstvu je uvedena participacija za učence v podaljšanem bivanju, zvišan je prispevek za glasbeno izobraževanje, izvršenih naj bi bilo tudi nekaj organizacijskih sprememb v samem šolstvu.

V zdravstvu se predvsem povečuje participacije za zdravstvene storitve. Vendar se tu srečujemo s komično situacijo, saj vsak po svoje krpa svoje proračune in zato ima vsaka občina po svoje oblikovano participacijo. Zato si, dragi bralci, če le morete, preskrbite podatke o participaciji v posameznih občinah in določene zdravstvene storitve uporabljajte tam, kjer je za vas ugodnejše. Določeno trdimo zato, ker ni pravila, po katerem bi lahko rekli, da ima neka občina nižje participacije. Nekje boste odšteli manj za zdravila, drugod za prvi pregled pri specialistu, za prevoz z rešilnim avtomobilom itd. Da pa pisanje ne bo samo sebi namen, vam bomo podali še en nasvet, kako lahko varčujete v teh težkih časih. Če ste slučajno bolni in vam zdravnik predpiše zdravila na recept, dobro razmislite, kje boste kupili zdravila. Vedite, da morate v Ljubljani plačati za vsak zavitek zdravil na recept 40 dinarjev, v nekaterih občinah pa 35 dinarjev za posamezni recept, ne glede na število zavitek. V primeru, da vam zdravnik predpiše eno vrsto zdravil v treh zavitkih, se vam prav gotovo splača odpeljati v Kamnik ali na Vrhniko in si tam preskrbeti zdravila. Oglejmo si to na tabeli:

1 zdravilo (3 omoti) participacija prevoz	Vrhnika 40,- din 48,- din	Kamnik 35 (40) din 48,- din	Ljubljana 120,- (3x40,-) —
Skupaj	88,- din	83 (88) din	120,- din

Iz tabele je razvidno, da v tem primeru z enim izletom v Kamnik ali na Vrhniko privarčujete približno toliko, da ena štiričlanska družina lahko s temi sredstvi pokrije enodnevno normalno potrebo po kruhu. Če pa imate več receptov, na katerih imate zdravilo predpisano najmanj v dveh zavitkih, se vam pa izlet sploh izplača. V primeru, da s takega izleta prinesete zdravila za več ljudi, vam to lahko pomeni dodatni zaslužek.

V težkih trenutkih, v katerih se je znašla naša družba, je potrebno na vseh področjih delovati racionalno, tako tudi na področju družbenih dejavnosti. Pri tem je po-

JEZIKOVNI OSTRUŽKI

Sora Kavadarci »83«

Razumete? Jaz ne. In mislim, da tudi vi ne razumete prav. V zgornjem primeru ne gre za reko Soro ali karkoli v zvezi z njo. Daleč od tega! SORA — to so kratice v srbohrvaščini, ki ne pomenijo nič drugega kot Savezna omladinska radna akcija, ali po slovensko Zvezna mladinska delovna akcija (okrajšano ZMDA).

Prav tako je napačno uporabljati tujo kratico SOUR REIK Kolubara, saj to ni nič drugega kot SOZD REIK Kolubara. Po istem kot je OOUR srbohrvaška kratica za TOZD.

Besede, ki so prevedljive, in ki ne predstavljajo enkratnega lastnega imena, ampak imajo obči, splošni pomen, moramo pisati po slovensko in ne v originalu. Zato tudi ZDA (ne USA), TNZ (ne SUP), ZSSR (ne SSSR), ZK (ne SK), AMD (ne AMS), NLP (ne UFO) ...

Vesna Tomc

Litostrojski petindvajsetletniki na nagradnem izletu po Makedoniji

Bilo je lepo

Ko se poletje bliža h koncu, se naši jubilentje 25-letniki odpravijo na pot. Letošnje leto so se napotili v sončno Makedonijo. O vtisih, razpoloženju in o organizaciji izleta smo se pogovarjali z udeležencema Marijo Prihovo in Antonom Šavorjem. Njune izjave so bile skorajda enake, zato smo pogovor z njima strnili v naslednje misli:

"Nisva pričakovala, da bova za svoje 25-letno delo v Litostroju deležna tako lepega izleta. Meniva, da je tovrstna nagrada zares nekaj enkratnega. Na izletu človek nekaj dni živi s sodelavci, s katerimi se v delovni organizaciji trudiš doseči čim boljše delovne uspehe. Izlet je priložnost, da vezi, ki se spletajo na delovnem mestu, še poglobljaš, pa tudi da navežeš nova poznanstva in prijateljstva.

Z organizacijo in smerjo izleta sva izredno zadovoljna. Verjetno si Makedonije sama nikoli ne bi ogledala. Zelo je daleč. Na tako dolgo pot pa se človek sam težko odpra-

vi. Zato sva še posebno vesela, da sva si imela priložnost to sončno deželo ogledati skupaj s sodelavci. Da je Makedonija tako lepa in zanimiva, nisva pričakovala. Celo vrsto kulturnih spomenikov, pa Ohridsko jezero, za katerega nisva mislila, da je tako veliko. Sicer pa, vse je bilo lepo, ni je stvari, ki je ne bi bilo vredno pogledati. Poleg tega pa je tu še eno doživetje: vožnja z letalom. Prvič sva se peljala z njim. Poleg tega, da je vožnja z letalom zanimiva, pa ni naporna. To slednje je še zlasti dobrodošlo, če človek potuje na drugi konec naše domovine. Organizacija izleta je bila dobra. Kamor koli smo prišli, so nas sprejeli zelo prijazno. Pohvaliti morava tudi vodiče, ki so bili zelo prijazni. Prav njim se morava midva, kakor tudi vsi ostali, zahvaliti, da smo zelo veliko izvedeli o Makedoniji, o zgodovini makedonskega naroda in ostalih narodov in narodnosti, ki živijo v tej republiki. Vreme se je za en dan sicer nekoliko poslabšalo, vendar to ni vplivalo na razpoloženje jubilentov. Vsi smo bili dobro razpoloženi in kot ena družina. Ob glasbi v hotelu smo tudi veselo zapeli in zaplesali, med drugimi plesi tudi kolo. Kdor kola še ni znal plesati, se ga je imel priložnost naučiti.

Za konec tega pogovora naj dodava še mnenje večine, da bi bilo potovanje manj naporno, če bi dodali še en dan. Za ta dan bi bili pripravljeni dati svoj dopust.

V imenu udeležencev izleta se zahvaljujemo vsem, ki so pripomogli k tako lepemu izletu.

Matjaž Žužek

S. Mrkun

Stanovanja so že razdeljena

Da bi celovito razrešili stanovanjske potrebe naših delavcev, smo tudi v letošnjem letu Litostrojski delci stanovanjskih sredstev namenili za gradnjo družbenih stanovanj. Ta so v Litostroju namenjena predvsem tistim delavcem, ki si sami z lastnimi sredstvi ne morejo rešiti svojega stanovanjskega problema. Z dodelitvijo manjšega stanovanja rešimo njihovo najhujšo stisko, za dolgoročno rešitev pa so ti delavci pripravljeni po nekaj letnem varčevanju ter seveda s posojilom delovne organizacije, banke, stanovanjske skupnosti in z drugimi sredstvi. Kot po navadi tudi v letošnjem letu gradimo stanovanja v soseskah na območju občine Šiška, predvsem v Novih Dravljah (nasproti Dekorativni), kjer bomo kot soinvestitor pridobili 51 stanovanj (21 garsonjer, 6 enosobnih stanovanj, 18 enoinposobnih stanovanj, 5 dvosobnih stanovanj in 1 trisobno stanovanje). V štirih blokih in dveh stolpnih delci naglo napredujejo, če ne bo nepotrebnih zastojev, se bodo v začetku prihodnjega leta novi stanovalci lahko že vselili. Poleg novozgrajenih stanovanj bodo temeljne organizacije dodeljevale tudi stanovanja, ki se bodo med letom iz kakršnegakoli razloga izpraznila.

V juliju in avgustu je večina delavskih svetov temeljnih organizacij in delovnih skupnosti sklepala o razdelitvi stanovanj posameznikom po predhodno sprejetih prednostnih lestvicah. Stanovanje je dobilo 18 delavcev v tozdu Obdela-

va, 2 delavca v tozdu Nabava, 2 delavca v tozdu IVET, 5 delavcev v tozdu PPO, 4 delavci v tozdu Montaža, 14 delavcev v tozdu PUM, 7 delavcev v tozdu PZO, 2 delavca v tozdu Servis, 2 delavca v tozdu IRRP ter po 1 delavec v delovnih skupnostih SSP in PFSR. Na dodelitev čakajo le še delavci v tozdu ZSE. Skupaj smo razdelili v letošnjem letu že 58 stanovanj. Po poteku pritožbenega roka bomo z delavci v skladu s samoupravnim aktom sklepali pogodbe o plačilu lastne udeležbe, saj so dolžni svoje obveznosti poravnati še pred vselitvijo v stanovanje. Računamo, da bo večina delavcev v oktobru lastno udeležbo poravnala, s čimer bomo zbrali približno štiri milijone dinarjev. S tako zbranimi dodatnimi sredstvi povečujemo obseg reševanja stanovanjskih potreb.

Čeprav na stanovanje čaka še precej naših delavcev, lahko z zadovoljstvom ugotovimo, da tudi v letošnjem letu, kljub zaostrenim gospodarskim razmeram, dokaj uspešno razrešujemo vsaj najbolj pereča stanovanjska vprašanja. Če bomo hoteli zadržati stanovanjsko graditev na sedanjih ravni, bomo morali še bolj dosledno uveljavljati načelo lastne udeležbe, se še v večji meri dogovarjati o združevanju sredstev z delovnimi organizacijami, kjer so zaposleni zakonci naših delavcev, ter kar najbolj smotno usmerjati razpoložljiva stanovanjska sredstva.

H. Colja

XI. ŠAHOVSKA DELAVSKA OLIMPIADA JUGOSLAVIJE

Starejši morajo vzgajati mlade

Da bi čimbolj priljubili šah med delovnimi ljudmi, imamo vsako leto šahovsko delavsko olimpiado Jugoslavije. Letos smo se je s svojo ekipo udeležili tudi Litostrojčani. Organizator letošnje olimpiade sta bila Šahovska zveza Srbije in Arenaturist iz Pulja, pokrovitelj pa Svet Zveze sindikatov Jugoslavije.

Tekmovanje je bilo v Pulju od 24. do 28. septembra. Tekmovalci smo bili nameščeni v hotelskem naselju VERUDELA, kjer je potekalo tudi tekmovalstvo. Pravico udeležbe na šahovski delavski olimpiadi imajo ekipe delovnih organizacij in ustanov iz vseh republik in pokrajin. Ekipe štejejo štiri člane ter dve rezervi. Za ekipo lahko nastopijo tekmovalci, ki imajo največ šahovski naslov mojstrskega kandidata. Vsaka delovna organizacija lahko pošlje po eno ekipo. Tekmovanje poteka po švicarskem sistemu v devetih kolih, s tempom igranja — ura razmišljanja na tekmovalca, torej za eno partijo dve uri časa.

Ekipo Litostroja, ki se je udeležila letošnje olimpiade:

Stane Mrak — mojstrski kandidat, Rihard Lorbec — prva kategorija, Ivan Tušar — tretja kategorija, Nenad Đenić — četrta kategorija in Alojzij Donko — četrta kategorija.

Ekipo ni bila v najmočnejši sestavi, ker je zaradi družinskih razlogov odpovedal eden izmed najboljših članov tovariš Vladimir Lagudin. Tekmovanja se je udeležilo izjemno veliko število ekip — skupaj 186 iz cele Jugoslavije. Zasedli smo 107. mesto. Igrali smo v mejah svojih zmoglosti. Na relativno slabo uvrstitev je veliko vplivalo tudi to, da v Litostroju v poletnih mesecih ne igramo šaha. Zadnje tekmovalstvo, ki smo ga imeli, je bilo junija, tako da se je to odražalo na kondicijski pripravi.

Drugi razlog, ki je bolj pomemben, pa je ta, da v Litostroju še vedno nimamo prave kadrovske politike v šahovski sekciji.

Ekipo, ki je leta in leta igrala skupaj in dosegla dobre rezultate, se je razšla. Zapustila sta jo dva dobra igralca, za katera nimamo enakovredne zamenjave.

Mladi, ki bi radi igrali šah, so bili vedno ob strani in jim dostop v prvo ekipo ni bil omogočen. Razumljivo je, da je treba spoštovati znanje, zasluge in vse dosežene rezultate standardnih članov ekipe (štirih). Vendar — kaj pa množičnost? Mladi? Prihodnost? Mislim, da temu do sedaj nismo posvečali dovolj pozornosti. Šah je igra, katero ne bi smeli jemati kar tako. Dober član sekcije je dober toliko, kolikor dobrih igralcev, ki so se od njega učili, pusti za sabo. Tega pri nas ni. Mladi se učimo sami in mislimo, da vemo vse o šahu, dejansko pa se pravo stanje pokaže že pri malo resnejšem merjenju moči z drugimi ekipami. Od starejših izkušenih igralcev članov sekcije — potrebujemo nasvete pa tudi igranje z njimi, po vseh pravilih, ki se uporabljajo na turnirjih ali tekmovanjih.

Do sedaj smo imeli priložnost igrati samo na hitropoteznih turnirjih, ki pa še niso pravo merilo.

Zato vse prave člane šahovske sekcije vabim k sodelovanju. V Litostroju nimamo šahovskega kluba, kar pomeni, da so možnosti za napredovanje mladih šahistov omejene. Vendar se da v sekciji dosti narediti, če za to obstaja pripravljenost in želja vseh, da bi Litostroj še naprej imel močno šahovsko ekipo in da bi se s šahom množično ukvarjali.

Pripombe, da si hodimo v klube iskati priložnosti, niso umestne, še posebej ne, če jih izrečejo ljudje, ki nam lahko veliko pomagajo.

Denarja, ki ga v Litostroju namenimo za delo šahovske sekcije, je premalo, da bi lahko organizirali turnirje, na katerih bi zmagovalci so bolj simboličnega pomena in niso zanimive za starejše, bolj izku-

šene igralce. Zato je na naših turnirjih, ki se igrajo z normalnim časom razmišljanja, ne hitropoteznih, udeležba slaba.

To so le nekatere težave s katerimi se srečujemo v šahovski sekciji. Vse drugo bomo brez težav z ljubitelskim elanom premagali.

Še enkrat vabimo vse prijatelje šaha, da se vključijo v delo šahovske sekcije. Vsi skupaj bomo močnejši.

Nenad Đenić

Praznik KS

V septembru smo krajan KS Litostroj že sedmič proslavili svoj praznik. Čutimo se zelo povezane z našo delovno organizacijo, saj je v tem razdobju pripomogla k preobrazbi celotnega področja. Kljub temu, da nismo vsi zaposleni v Litostroju, vsi čutimo utrip te delovne organizacije in se veselimo njenih uspehov.

Proslava ob krajevnem prazniku je bila v četrtek 15. septembra v veliki telovadnici OŠ Hinka Smrekarja. Že pol ure pred pričetkom je Pihalni orkester Litostroj z vedrimi koračnicami privabljal poslušalce, zatem pa se je pričela sama prireditel. V kulturnem programu so nastopali:

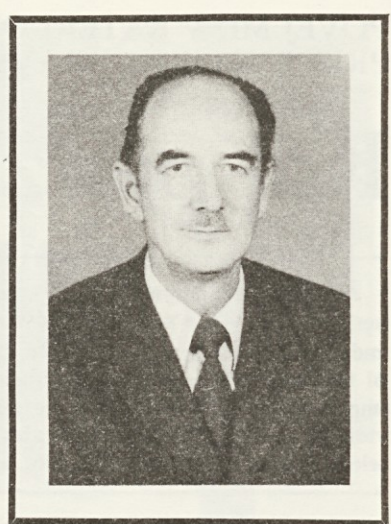
Za vse obiskovalce proslave ob prazniku krajevnih skupnosti je skoraj zmanjkalo prostora (Foto: F. Rozman)

- cicibani iz vrtca Litostroj,
- učenci OŠ Hinka Smrekar,
- moški pevski zbor Integral,
- mešani pevski zbor Litostroj.

Slavnostni govornik je bil tov. Jože Kušar, predsednik skupščine KS. Zelo nazorno je orisal pomen praznika. Spomnil se je tudi nedavno umrlega revolucionarja Franca Leskoška-Luke, ki je bil eden glavnih ustanoviteljev Litostroja. Prav on je zvesto spremljal naš razvoj, ga spodbujal in nam svetoval. V nadaljevanju govora je tovariš Kušar omenil tudi stabilizacijska

prizadevanja, posebno prizadevanja Litostroja za čimvečji izvoz. trgovskih lokalov, barakarskega naselja, cestišč, dovoznice, napeljavne ogrevanja itd.

Po slavnostnem govoru je šest krajanov in društev upokojencev prejelo bronasta priznanja OF slovenskega naroda, ki so si ga zaslužili s svojim delom na družbenopolitičnem področju in drugod. S prireditvijo, ki je trajala uro in pol, so bili obiskovalci zelo zadovoljni.

V spomin

Na pokopališču Ljubljana-Polje smo se 15. septembra 1983 za vedno poslovili od našega sodelavca Bruna VALENCIČA, upokojenega modelnega mizarja.

Kmalu po začetku obratovanja Litostroja se je tovariš Valenčič zaposlil v naši modelarni kot modelni mizar. S svojo visoko strokovnostjo je veliko prispeval v naši modelni proizvodnji. Svoje izkušnje je rad prenašal na mlajše sodelavce in s tem dvigal splošni strokovni nivo delavnice. Mladim je bil za zgled.

Ko se je v takratnih metalurških obratih osnoval nov tehnološki oddelek, je bil tovariš Bruno VALENCIČ imenovan za vodjo tega oddelka. Na tem delovnem mestu je s svojimi sodelavci uspešno razvijal pionirsko tehnološko delo za modelno mizarstvo in za livarne.

Na tem delovnem mestu je ostal do zaslužene upokojitve. Tudi kot upokojenec ni prenehal z delom, ampak je svoj delovni elan usmeril k drugim nalogam.

Aktivno je sodeloval v društvu upokojencev, balinarskem društvu in drugod. Njegova vedra in vedno nasmejana narava je bila nalezljiva ter dobro poznana mnogim Litostrojčanom in vsem prijateljem tudi zunaj tovarne.

Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

Modelni mizarji in livarji

ČESTITKA

V oktobru sta se srečala z Abrahamom naša dolgoletna sodelavca dipl. inž. Alenka GOGALA in Peter BRANK.

Ob tem jubileju jima vsi sodelavci iz tozda PUM—LIVARNE iskreno čestitamo in jima želimo še veliko zdravih in uspešnih let.

1. septembra je odšel v pokoj tovariš Ivan TOMAŽEVIČ, zaposlen v tozdu Obdelava kot tehnolog razvijalec.

Tov. Tomažević je prišel v Litostroj spomladi leta 1952. Takrat je že imel določene delovne izkušnje na železnici, zato je v Litostroju lahko takoj pričel delati na področju tehnologije. Na tem področju se je ukvarjal predvsem z določanjem in izdelavo specialnega orodja.

Vzporedno z delom na orodju je spoznal tudi druge proizvodne veje. Na osnovi pridobljenih izkušenj in znanja je bil leta 1972 premeščen na delovno mesto kontrolorja tehnično tehnološke dokumentacije. Po zaslugi njegovega vestnega dela je bila na tehnološki dokumentaciji preprečena prenekatera napaka in mnogo dodatnih stroškov. Na tem delovnem mestu je ostal vse do upokojitve.

Kot izkušen tehnolog je bil nam vsem, predvsem pa mlajšim sodelavcem, vedno za vzor. Njegovi napotki in nasveti so bili zmeraj dobrodošli, pa naj so bili s strokovnega ali kakega drugega področja.

Z njegovim odhodom je tehnološka služba Obdelave pa tudi sam Litostroj izgubil dobrega in izkušenega tehnologa. Za njegov trud in delo se mu sodelavci najtopleje zahvaljujemo.

V življenju mu želimo še veliko uspehov, zdravja in da bi nas še večkrat obiskal.

30. septembra smo se v prostorih DPO tozda OBDELAVA v prijetnem vzdušju in ob obujanju spominov in dogodkov izpred 30 let poslovili od našega dolgoletnega sodelavca — orodjarja Franca OVNA, ki je odšel v pokoj. V Litostroj je prišel 7. novembra 1949. Najprej je delal v montaži turbin, po sedmih letih pa se je med prvimi orodjarji preusmeril na področje vzdrževanja in nastavljanja merilnega orodja v mehanski obdelavi. Polnih 25 let je vestno skrbel, da je bilo merilno orodje točno in vedno pripravljeno za uporabo. Svoje znanje in izkušnje je z veseljem prenašal na mlajše. Zvestemu sodelavcu in dobremu tovarišu želimo v pokoji še veliko zdravih in zadovoljnih let.

Odšli so v pokoj

V septembru smo se poslovili od našega dolgoletnega sodelavca Stanislava LIPUŠČKA, zaposlenega v tozdu Obdelava.

V Litostroju se je zaposlil leta 1949 na delovnem mestu vrtalca. Od leta 1976 pa je bil med nami v službi kakovosti, kjer je opravljal dela in naloge kontrolorja I.

Ves čas je bil vesten delavec. Svoje bogate izkušnje je prenašal na mlajše sodelavce in tako prispeval k uveljavljanju in ugledu Litostroja.

Ko odhaja od nas mu želimo še mnogo zdravih let ter pogostih srečanj z nami.

V septembru je bil invalidsko upokojen tovariš Slavko CVIRN. Po 32 letih uspešnega in vestnega dela v Litostroju nas je zapustil prav ob svoji 50-letnici.

Po končani kovinarski šoli v Celju je prišel leta 1951 v Litostroj, se zaposlil v jeklolivarni kot varilec in ostal tam vse do leta 1972, ko je bil zaradi invalidnosti premeščen v TOZD OB na delovno mesto kontrolorja. Leta 1973 je bil zaradi službene potrebe premeščen v plansko operativno na delovno mesto dispečerja v orodjarni, kjer je delal vse do svoje upokojitve.

Vsi, ki smo z njim sodelovali, ga poznamo kot vestnega in vzornega delavca, vedno pripravljenega pomagati in premagati vse težave.

Dragi Slavko! Ob tvoji upokojitvi ti želimo vse najlepše, želimo ti pa tudi za tvoj jubilej, 50-letnico, veliko sreče in predvsem zdravja.

Sodelavci

NASLOVNIK NEZNAN

V septembru smo prejeli 17 vrnjenih časopisov Litostroj, med njimi jih je nekaj z imeni, ki so bila objavljena že v prejšnji številki časopisa:

Rajko KENJALO, Gorice 51, Medvode; Janez ŠKRABAR, Ul. Tabor 38, Zagorje ob Savi; Mirko PICEK, Bizoviška 33; Mitja KREGAR, Črtomirova 31; Tatjana POPIT, Kardeljeva pl. 5; Mile ANGELOV, Pot na Rakovo ješlo 17/X; Vera DEVURA, Pot na Rakovo ješlo 41/C; Sadija MRKALJ, Pot na Rakovo ješlo 17/2; Drago MARKOVIČ, Pot na Rakovo ješlo 17/C; Ana PLETESKI, Pot na Rakovo ješlo 38; Nastasija PETROVIČ, Pot na Rakovo ješlo 41/Z; Josip SINKOVIČ, Pot na Rakovo ješlo 43; Anton VIDGAJ, Plešičeva 4; Jasmin PJANIČ, Petkovškovo nabrežje 67; Šačir FERATOVIČ, Titova cesta 47; Leopold SRBINŠEK, Viška 69; Branko VELIKOVHR, Viška 6, vsi iz Ljubljane.

Za posredovanje novega naslova nam lahko pišete na: ZPS TITOV ZAVODI LITOSTROJ, Informativni center, 61000 Ljubljana, Djakovičeva 36, ali sporočite po telefonu na številko 556-021, interna 246.

mgp

Javni razpis

Občinska kulturna skupnost Ljubljana-Šiška razpisuje Bienale karikature »Meh za smeh« Hinka Smrekarja.

ORGANIZATORJI: Kulturna skupnost občine Šiška, ZKO Ljubljana-Šiška, ZKO Slovenije, Pavliha, glasila delovnih organizacij (nagrade, odkupi), Tribuna, družbenopolitične organizacije občine Šiške.

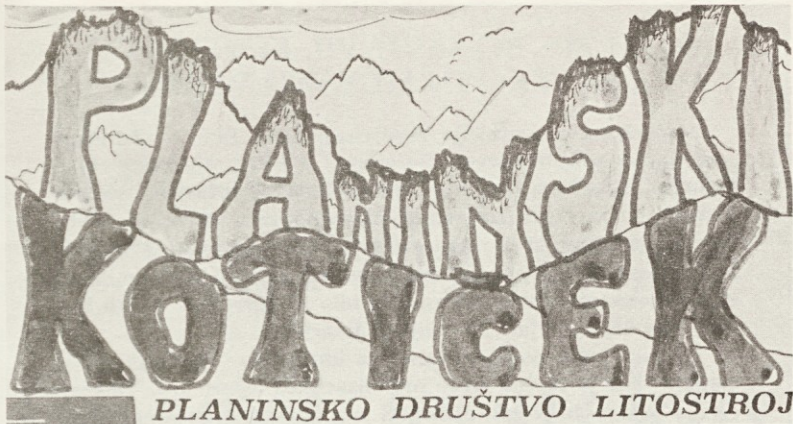
SODELUJOČI: šoloobvezna mladina in drugi ustvarjalci iz delovnih organizacij, krajevnih skupnosti, društev itd.

TEMA RAZPISA: današnji dogodki (kritični in prijetni v šolah, delovnih organizacijah, soseskah, krajevnih skupnostih, krajih, območjih (Gorenjska, Dolenjska...) in republikah.

PROPOZICIJE:

1. Dela pošljite na kartonu formata 25 × 35 ali 35 × 50 cm
2. Število del: največ pet.
3. Dela oddajte zapečatena pod šifro. Polni naslov avtorja navedite v zapečateni pisemski ovojnici.
4. Dela pošljite na naslov: Upravni odbor razpisa Bienale »Meh za smeh« Hinka Smrekarja pri Kulturni skupnosti občine Šiška, Trg prekomorskih brigad 1, 61000 Ljubljana najkasneje do 15. novembra 1983 (velja poštni žig oddaje zadnjega dne).

NAGRADE IN ODKUPI: nagrajena dela bodo natisnjena v javnih občilih, razstavljen na razstavi izbranih del in v posebni prodajni mapi karikatur.

Oskar Dolenc: Rožnik

1000km po Sloveniji

Že mesec dni je tega, odkar ste spremljali našo živopisano karavano kolesarjev mimo Črnega Kala v Koper in čas je že, da se zopet skupaj popeljamo malo naprej, seveda tudi tokrat le s peresom, gledat, kakšne ceste imajo Notranjci pa Dolenjci, kakšni so klančki na Štajerskem, kako je obrodila trta v Slovenskih goricah, gledat bomo šli Dravsko dolino pod Kozjakom in Pohorjem, šteli elektrarne na Dravi ter ovinke čez prelaz Černivec, odkoder nas bodo stare domače ceste pripeljale 2. septembra pred upravno zgradbo Litostroja prav na njegov 36. jubilej.

Torej pohitimo, da ga ne zamudimo!

4. etapa: Koper — Kočevje
Ponedeljek, 29. 8. 1983

Našo četrto etapo po Sloveniji smo začeli na nadmorski višini 2 m v lepem sončnem jutru, ki se je razlivalo po Tržaškem zalivu, zbrani pred hotelom v Žusterni v dve koloni. Vse je bilo narred. Na križišču smo srečali kolono Rogovcev, ki so startali po istih cestah dan za nami. Bratski pozdravi z najlepšimi željami so se tako lepo prilegali enakomernemu šumenju verige in šepetanju tubularjev, ki se bodo morali kotaliti še dolgih 700 km. Živahen ritem obeh skupin se je v strminah pod Črnim Kalom razvil v skoraj tekmovalno vožnjo. Res, nisem pričakoval, da bodo naši fantje tako uspešno ignorirali strmino pod Črnim Kalom, ki si je zaman trudila, da bi zbila vsaj kakšno prestavo izpod pedalov. Fantje so se spomnili, da imajo v Kozini tudi bife, zato so zadnji klanec skoraj preleteli. Ko sem prislone kolo ob kombi, je bilo okrog mene že vse polno znanih obrazov z znojem na čelu in hmeljivimi brki pod nosom. Tedaj so se prikazali na cesti naši Rogovci, tako zagnani, da jih niti bife niti naši fantje s pivom v roki niso spomnili, da bi se bilo dobro ustaviti in se odžejati. Čeprav jim je žeja gledala z jezikov, so odhiteli v koloni

Lepo, disciplinirano smo vozili tudi v klanec pri Črnem kalu

dalje, verjetno zato, da bi si pridobili pred Litostrojčani čimvečjo prednost. Tudi mi smo bili kmalu na cesti mimo Divače in Senožec ter se spustili po stari cesti proti Postojni. Ker najbolje poznam vse luknjičave pasti na tem odseku, so me fantje postavili na čelo, da bi vodil "slalom" do Postojne. Pred hotelom Kras smo imeli za dve odtrgani špici in eno krivo "feltno" postanka, medtem pa so nekateri dali nekaj zaslужka bližnjemu slaščičarju.

Na vrhu, imenovanem Raubar-komanda, smo zavili desno pod avtocesto na ozko, asfaltirano cesto, ki pelje skozi smrekov gozd in strmo pada proti Uncu. Brez najmanjše nezgode smo požvižgali do ceste proti Rakeku, odbrzeli skozi naselje proti Cerknici v pričakovanju obilnega kosila, rahle plohe in zadnjega vzpona preko Bloške police do Nove vasi.

Kosilo je bilo kar na prostem in preden so se najbolje podprti dodobra zlekneli po bližnjih hlohlih, jih je že spravila v svoj fotoreporterski objektiv simpatična novinarka iz Cerkniškega dnevnika. Komaj smo se zavedli krhkega in ostrega "napada" na našo elito, je z nasmehom izginila, tako naglo kot je tudi prišla. Kaj nam je ostalo drugega, kot da smo izginili tudi mi. Čez strašen labirint cestnih lukenj, vboklin

IZLET
PD LITOSTROJ

Planinska sezona se počasi izteka. Vreme ni več naklonjeno izletom v višine. V naslednjih nekaj mesecih si bomo planinci nekoliko odpočili, uredili vtise in spomine z naših izletov, razvili filme ter si ogledali posnete diapozitive, se srečali na občnem zboru, si nabrali malo maščobe, da nas ne bo zeblo, potem pa spomladi le-to zopet odstranjevali in komaj čakali, da se narava prebudi in nas gore spet sprejmejo v svoje naročje.

No, sem ter tja se bo že našel kak izlet, kot npr. zimski pohodi (Tisje, Stol, Porezen itd.), pa tudi Šmarna gora je blizu, tako da maščobne blaznice le ne bodo predebele.

Prvi tak izvensezonski, hkrati pa zadnji letošnji izlet bo v POLHO-GRASKE DOLOMITE 12. novembra 1983

— vodnik ŽEBAVEC.

Ta izlet pa bo nekaj posebnega, saj bodo poleg običajne prijetne hoje po barviti jesenski naravi pomembno vlogo odigrale še dodatne okoliščine, med katerimi nista na zadnjem mestu dobra jedaja in dehteča kapljica, predvsem pa seveda vesela družba planincev, ki so vse leto pridno hodili na bolj ali manj visokogorske izlete. Na koncu pa se bodo zbrali vsi skupaj — na višini, ki bo še dopuščala varen povratek tudi tistim, ki ga bodo imeli nekaj pod kapo.

Prej pa ne gremo dam ...

t. t.

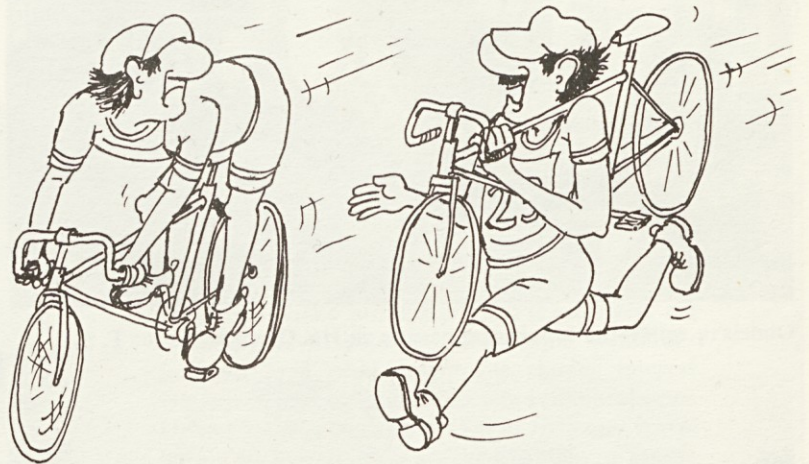

Anton Tomažič: Kavalir

NE POZABIMO
NA ČEVLJE

Če planinskih čevljev ne bomo več uporabljali, jim vsaj še enkrat posvetimo nekoliko več pozornosti! Temeljito jih očistimo, posušimo in preverimo predvsem varnost podplatov. Olje, loj, mast, parafin, v novjšem času pa predvsem silikonska mazila bodo usnju zelo dober del, postalo bo vodotesno in odpornejše proti vsem, vrstam poškodb. Spomladi nam bodo lepo shranjeni čevlji zelo hvaležni.

t. t.

Oprosti, ker te prehitevam. Dohiteti moram avto z rezervnimi gumami

kolesi, ki so čakala prve pomoči. Takoj sem si ogledal to zanimivost. Diagnoza je bila kot običajno: špice in feltna.

Ko sem spravil v bojno vrsto tudi te "bolnike", smo v kar lepi kolonici pregrizli še zadnje klanec do Bistrice, zavili levo proti Atomskim Toplicam, ujeli glavino in z njo združili ritem pedalov proti Pristavi, kjer smo pred prvimi hišami obstali. Stopili smo s koles, se odkrili in počakali. Ko je šel žalosten pogrebni sprevod mimo, smo postali nekateri malo zamišljeni. Mogoče smo se šele v tistem trenutku prav zavedali

svojega prekipenjajočega življenja, polnega energije in moči. Verjetno. Pot smo nadaljevali skozi Mestinje, potem pa zavili desno do Rogaške Slatine. Za nami je bil zopet srečen, zanimiv, pester in bogat dan, poln truda, veselja, presenečenj in spoznanja, da je res največ vredno tisto, kar si človek v znoju prigara. Za srečnejši konec dneva je poskrbelo tudi prijazno osebje Beograjskega doma, pa tudi komedija v kinematografu je pripomogla k mirnemu in sladkemu spancu. Res, sama dobra volja nas je bila.

BALINARSKI TURNIR

V nedeljo, 14. septembra 1983 je bil na baliniščih Balinarskega kluba Litostroj organiziran že tradicionalni vsakoletni balinarski turnir. Tega vsakoletnega srečanja balinarjev ob obletnici DO Litostroj se udeležijo tekmovalci iz slovenskih in hrvaških klubov ter zamejski Slovenci iz sosednje Italije.

Skupaj je na turnirju sodelovalo 12 ekip, ki so bile razdeljene na štiri skupine. Zmagovalci skupin so igrali polfinalno, najboljši ekipi pa še finalno tekmo. V finalu sta se srečali ekipi Balinarskega društva Jesenice in Balinarskega kluba Litostroj.

Zmagovalec turnirja je bila ekipa Balinarskega kluba Litostroj, ki je dobila za osvojenost I. mesto kip livarja, darilo tozda PUM.

V lepi sončni nedelji se je zbralo tudi precejšnje število gledalcev — ljubiteljev balinanja, ki so spremljali in obenem spodbujali igralce tega množičnega športa.

C. Vreča

VESTI IZ PROIZVODNE

TOZD MONTAŽA

V zadnjih tednih smo opravili pomembna dela za HE Zakučac. Na remontu je bila druga turbina iz te hidroelektrarne. Delo je zaključeno do te faze, da lahko pričnemo naši fantje montažo na mestu samem. Pet monterjev je že odšlo na teren in po predvidevanjih bodo

v roku treh tednov zmontirali in usposobili agregat za normalno obratovanje.

Druga turbina se je pričela vrteti pred dvaindvajsetimi leti in vse od takrat pa do sedaj je tekla mirno in zanesljivo. Sedaj pa se je utrudila in potrebna je bila temeljitega

zdravljenja. Zato je prispela v naše obrate, kjer smo naredili vse, kar je bilo potrebno. Izdelali smo nove vodilne lopate, nove labirintne obroče, centralno mazanje smo zamenjali s sodobnim teflonom. Posodobljeni so servomotorji vodilnika in kroglastega zasuna, tudi gonilnik premera 3440 mm je ponovno pripravljen, da prevzame svojo odgovorno nalogo. Vse še uporabne dele turbine, kot so npr. stare vodilne lopate, bomo popravili in jih predali naročniku kot rezervne dele; le tako lahko racionalno izkoriščamo material in sredstva.

Na koncu naj dodam še nekaj besed o sami elektrarni. HE Zakučac izkorišča vodno energijo reke Cetine. V sami HE so vgrajene štiri turbine, katerih moč je 550 mW. In če si privoščim laično primerjavo med HE Zakučac in jedrsko elektrarno v Krškem, lahko rečem, da po moči HE Zakučac le malo zaostaja za nuklearko, njena življenjska doba pa je vsaj dvakrat daljša od nje. Pa ne samo to, važno je predvsem dejstvo, da je naša domača industrija danes sposobna sama izdelati vse potrebne dele in celotno opremo za takšno in drugačne hidroelektrarne. Zato si želimo, da bi čimprej izkoristili vse naše vodne potenciale, ki zaenkrat še neizrabljeni tečejo mimo nas.

M. Pihler

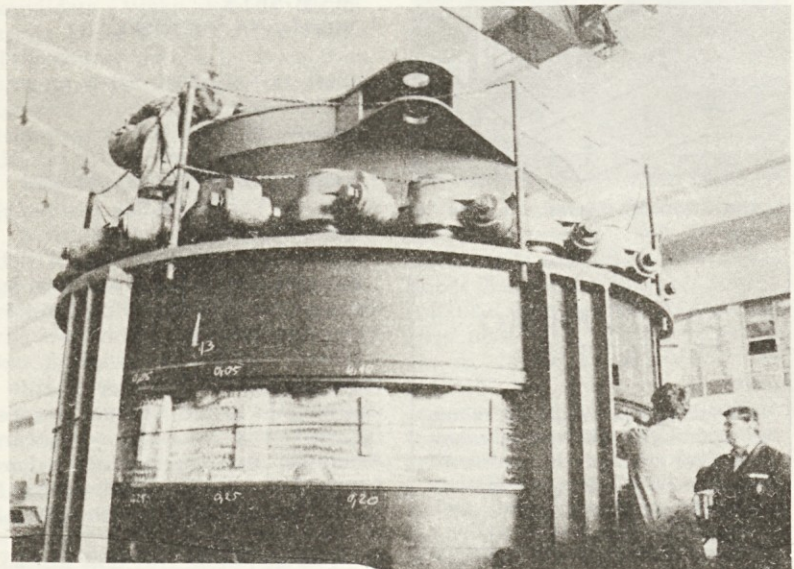
SOZD ZPS BO SESTAVIL KONZORCIJ ZA SAVSKO IN MURSKO VERIGO

Sestavljena organizacija združenega dela ZPS — Združeni proizvajalci strojne opreme bo skupaj z Iskro, Slovenija ceste Tehniko, Gradisom in zagrebškim Rade Končarjem sestavil konzorcij za načrtovano gradnjo hidroelektrarn na Savi in Muri. Gre za naložbo, ki bo gotovo pomenila ponovno oživljanje slovenske industrije, ki je sama sposobna izdelati vso opremo za 15 hidroelektrarn, v katerih naj bi bilo 37 agregatov oz. turbin, vse to pa naj bi veljalo 37 milijard dinarjev.

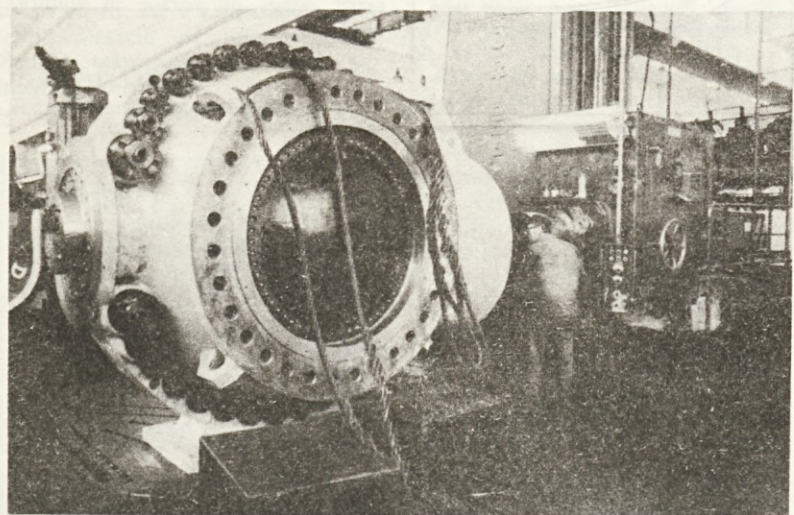
Za tako velik posel, nekateri ga imenujejo "slovenski posel stoletja", se je seveda treba organizacijsko usposobiti. Ta energetska veriga bi vsem delovnim organizacijam našega sozda omogočila tudi prepričljive reference za kasnejše ponudbe na tujih trgih. To pomeni, da gre pri nosilni vlogi našega sozda tudi za ključno vprašanje našega nadaljnjega pomena in obstoja. In kako daleč je konzorcij? Ustanovili so že iniciativni odbor in dve komisiji — finančno in pravno. Medtem ko naj bi pravna komisija pripravila vse pogodbe med izvajalci del in investitorjem, pa bi imela precej več dela finančna komisija. Čimprej bo namreč morala razrešiti vprašanje financiranja, pri čemer naj bi njeni člani razmišljali tudi o možnosti najetja tujega finančnega posojila pri mednarodni banki.

Torej pomeni odločitev o gradnji savske in murske hidroenergetske verige velik izziv tudi za delovne organizacije našega sozda. Upamo, da se bodo vsi izdelovalci energetske opreme in izvajalci drugih del pri tem, tako obsežnem "zalogaju", dobro in pravočasno dogovorili. Se nam torej po gradnji tovarne sladkorja v Ormožu, po delu nekaterih naših delovnih organizacij v ljubljanski toplarni in rudniku urana Žirovski vrh končno le obeta "pravi" skupni posel sozda ZPS?

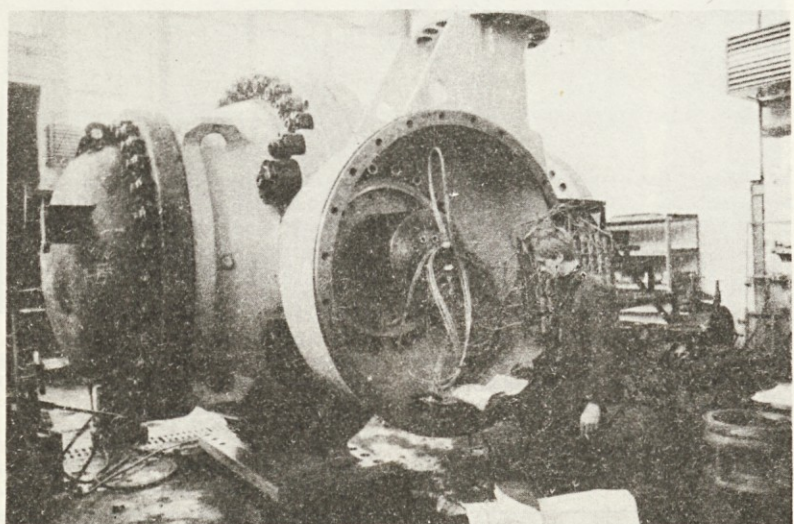
V. Guček

HE Zakučac po zaključenem remontu

Obdelava zatičev na kroglastem zasunu za HE Obrovac (Foto: T. Š.)

Kroglasti zasun za HE Obrovac je pripravljen za tlačni preizkus

Zbiranje odpadkov

Vsi materiali viri za življenje izhajajo iz naravnega okolja. Ti viri pa niso neizčrpani. Njihovo omejevanje zaradi uničevanja okolja pa ima poleg ekološkega tudi ekonomski, socialni in celo politični vidik. V širših razmerah se kažejo v energetski, surovinski, prehranski in razvojni krizi. Zahteve po varstvu obdelovalne zemlje, varstvu voda in zraka pred onesnaževanjem, racionalnem izkoriščanju surovin in uporabljanju virov (odpadki), preprečevanje škodljivih učinkov kemizacije proizvodnje in drugih dejavnosti, težnje po izboljšanju okolja — vse to so sedaj izrazito gospodarske in aktualne teme. Izvor slabih rešitev in škodljivih pojavov je v slabem znanju, slabih projektih, nespoštovanju zakonitosti in družbenih dogovorov, ki kažejo tudi na slabo gospodarjenje. Prizadevanje družbe za izboljšanje okolja in racionalnejše izkoriščanje vseh naravnih virov so del stabilizacijskih prizadevanj.

Bistvo našega delovanja je ustvariti dobrine in dohodek, vendar moramo skrbeti tudi za vse drugo, kar omogoča obstoj in razvoj družbe. S tehnologijo smo dosegli dosednji napredek, žal pa se znašli tudi v mnogih težavah. Nadaljnji razvoj tehnologije bo usmerjen k izpolnitvi v pogledu:

- preprečevanja onesnaževanja in škodljivih posledic,
- izboljšanja tehnologije za izdelavo kakovostnejših izdelkov,
- racionalnejše tehnologije.

Zato moramo posebno pozornost v vsakem okolju posvetiti ravnanju z odpadki ob koncu proizvodnega procesa. Poudariti moram, da je v družbenem pogledu stališče tovarne do te problematike slabo. Jasno nam mora biti, da je zmanjševanje in preprečevanje nastajanja odpadkov mnogo zanesljivejše, koristnejše in racionalnejše, kakor pa zbiranje in reciklaža odpadkov, čeprav se nastajanju vseh odpadkov vendarle ne moremo izogniti.

V naši delovni organizaciji so bili prvi koraki na tem področju storjeni z izdajo organizacijskega predpisa Ravnanje z odpadnimi olji z veljavnostjo 1. januarja 1982. Odpadna olja smo začeli zbirati,

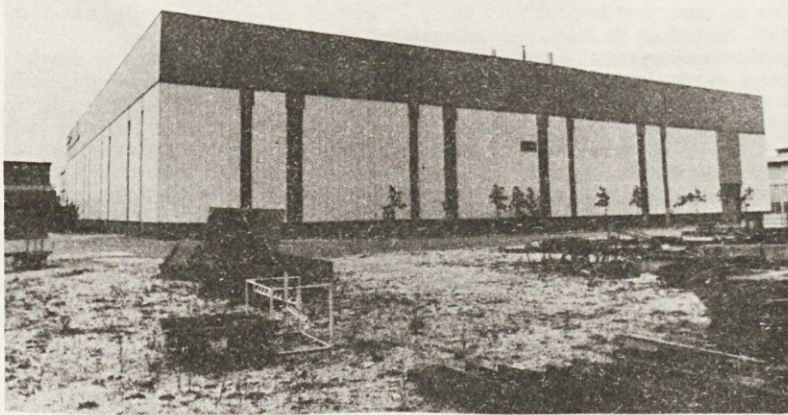
ker so nas k temu prisilila določila iz Pravilnika o ravnanju z odpadnimi olji (Ur. l. SRS št. 4/80), ki določa faktorje vračanja po vrstah

— olja 52 ton
— papirja 15 ton
V podatke niso zajete količine odpadnega materiala, ki se porabi kot vložek za litine v delovni organizaciji.

Naj pri tem poudarim, da je sortiranje odpadnega materiala zelo pomemben faktor, ki vpliva na finančni učinek zbiranja.

V letošnjem letu pa smo pričeli odpadni material tudi izvažati. Kljub vsemu pa še zdaleč ne smemo biti zadovoljni s prvimi uspehi na tem področju. To nam je lahko le spodbuda za naše nadaljnje obnašanje pri odnosu do podatkov z vidika onesnaževalca okolja in sekundarnega vira surovin.

P. D.

Pogled na našo novo tovarno PPO bi bil še lepši, če ... (Foto: K. G.)

ZORAN PRODAN — ČLAN KPO SOZDA ZPS

Delavski svet sozda ZPS je na svoji seji 30. septembra imenoval za člana kolegijskega poslovnega organa za razvojno — raziskovalno področje Zorana Prodana, dosedanjega direktorja Litostrojevega tozda Inštitut za raziskave, razvoj in projektiranje.

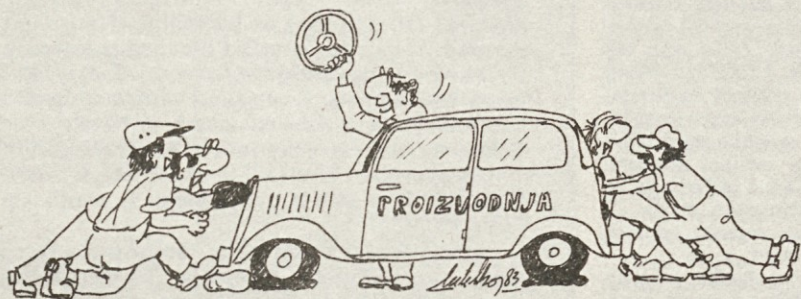
Na omenjeni seji so delegati delavskega sveta ponovno imenovali za predsednika KPO sozda ZPS Boštjana Barboriča, za podpredsednika tega organa za Petra Tribušona, ki je zadnja leta delal na Zavodu SRS za družbeno planiranje kot pomočnik generalnega direktorja in direktor sektorja za gospodarski razvoj.

V. Guček

nabavljenih olj. Organizacijski predpis obravnava tudi neškodljivo odstranjevanje odpadnih olj v delovni organizaciji. Pobuda za zbiranje ostalih odpadnih materialov pa je bila podana v sami delovni organizaciji, kar vsekakor kaže na pozitiven premik v prizadevanjih za varnejše okolje in vključevanje v stabilizacijska prizadevanja z iskanjem notranjih rezerv. Zbiranje ostalih odpadnih materialov ureja organizacijski predpis z veljavnostjo od 1. oktobra 1983.

Iz razpoložljivih podatkov je razvidno, da smo v letu 1983 zbrali in prodali naslednje količine odpadnih materialov:

- ostružkov in litine v kosih 2.875 ton
- ostalih materialov (odpadne gume, kabli, pocinkana pločevina itd.) 15 ton

Ljudje, ustavite konje! Pogovorimo se, pa vsi v eno smer.